

STARGARD 2030

STRATEGIA ROZWOJU
GMINY MIASTA STARGARD
DO 2030 ROKU

projekt do konsultacji społecznych

Zleceniodawca:

Gmina Miasto Stargard

www.stargard.pl

Autorzy:

Rajmund Ryś

Andrzej Brzozowy

Konsorcjum Projekty Miejskie

www.projektymiejskie.pl

Koordinacja:

Arleta Majewska

Ewa Czarnecka

Michał Winnicki

Wydział Planowania i Rozwoju

Urząd Miejski w Stargardzie

Zdjęcia:

Marcin Fedorowicz

Tadeusz Surma

Pixabay

Urząd Miejski w Stargardzie

Szanowni Państwo,

w ciągu ostatnich kilkunastu lat Stargard przeszedł wielką przemianę – głównie dzięki tworzeniu warunków dla rozwoju gospodarki oraz możliwościom, jakie dały fundusze europejskie. Zaangażowanie miasta w ich pozyskiwanie i wykorzystanie pozwoliło na rozwinięcie atrakcyjnej oferty terenów przemysłowych, a co za tym idzie pozyskanie nowych przedsiębiorstw i tworzenie miejsc pracy. Wpłynęło także znacząco na poprawę jakości infrastruktury publicznej i podniesienie jakości życia w mieście.

Przyszedeł czas na nakreślenie planów dla Stargardu na kolejną dekadę. Oddaję w Państwa ręce projekt nowej strategii Miasta „Stargard 2030”. Serdecznie zapraszam do zapoznania się z treścią dokumentu oraz aktywnego udziału w konsultacjach społecznych. Opracowanie uwzględnia szeroką perspektywę. Zależy nam, aby ta strategia zawierała zamierzenia wszystkich interesariuszy: instytucji publicznych, mieszkańców, organizacji społecznych i przedsiębiorstw. Wierzę, że nawiążemy efektywny dialog i w efekcie nasze miasto będzie jeszcze bardziej przyjaznym i wygodnym miejscem do życia dla wszystkich Stargardzian. To oni stanowią przecież jego największy kapitał.

Rafał Zajac

Prezydent Stargardu

SPIS TREŚCI

GŁÓWNE WNIOSKI Z DIAGNOZY	6
KONTEKST ZEWNĘTRZNY	8
SCENARIUSZE ROZWOJU DO 2030 ROKU	14
FILOZOFIA STRATEGII:	15
WIZJA ROZWOJU MIASTA.....	19
CEL GŁÓWNY	20
CELE STRATEGICZNE	20
CEL 1: PRZYJAZNY STARGARD	21
CEL 2: GOSPODARNY STARGARD	23
CEL 3: ZDROWY STARGARD	24
KIERUNKI DZIAŁAŃ	28
MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ.....	45
POLITYKA PRZESTRZENNA	49
OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI (OSI)	54
SYSTEM REALIZACJI STRATEGII	57
RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA STRATEGII	66
MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII	69

GŁÓWNE WNIOSKI Z DIAGNOZY

Stargard to trzecie co do wielkości miasto w województwie zachodniopomorskim (po Szczecinie i Koszalinie), liczące niecałe 68 tys. mieszkańców. W 2020 roku minęło 777 lat od otrzymania praw miejskich. Bogata historia miasta, jego korzystne położenie oraz aktywna polityka rozwoju to główne atuty miasta.

Zgodnie z obowiązującymi wymogami prawa na potrzeby opracowania Strategii przygotowano diagnozę sytuacji społecznej gospodarczej i przestrzennej w Stargardzie. Stanowi ona odrębny dokument i obejmuje ona wszystkie sfery rozwoju i bazuje na wielu źródłach (w tym na dużym badaniu społecznym). Poniżej przedstawione zostały główne wnioski z tej diagnozy:

- Stargard odgrywa ważną rolę w rozwoju województwa i subregionu szczecińskiego. Jego pozycja w regionie w ostatnich latach znacząco się wzmacnia, między innymi dzięki intensyfikowaniu współpracy w ramach Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego i realizacji szeregu znaczących inwestycji. Miasto – właściwie od początku jego dziejów – pełni bardzo ważne centrum rozwoju, usług i handlu nie tylko dla okolicznych gmin, ale także w subregionie. Dzieje się tak między innymi ze względu na ofertę tzw. usług wyższego rzędu, takich jak np. obecność szkół wyższych.
- Niezaprzeczalnym atutem miasta jest działalność na jego terenie wielu firm polskich i zagranicznych, funkcjonujących m.in. w dwóch parkach przemysłowych (Stargardzki Park Przemysłowy i Park Przemysłowy Nowoczesnych Technologii), które dynamicznie się rozwijają i stale przyciągają nowych inwestorów. Powoduje to znacznie większy niż przeciętnie w kraju wybór miejsc pracy, bardzo niskie bezrobocie w mieście, wpływy podatkowe do budżetu miasta oraz dobrą atmosferę biznesową.
- Demografia miasta ma w ostatnich latach niekorzystne trendy, polegające na zmniejszaniu się liczby mieszkańców, co wynika z kilku przyczyn, typowych dla wielu polskich miast podobnej wielkości: starzenia się społeczeństwa, małej liczby urodzeń oraz migracji z miasta. Starzenie się społeczeństwa wraz z niskim przyrostem demograficznym powodują niepokojący trend zmniejszania się odsetka osób w wieku produkcyjnym. Problem Stargardu pogłębia fakt, że wiele osób zasiedlających nowe budynki w mieście nie melduje się w nim.
- Migracje ze Stargardu to zarówno migracje do Szczecina i innych większych miast oraz za granicę, a także przeprowadzki do sąsiednich gmin. Suburbanizacja, czyli zjawisko w którym miasto „rozlewa się” chaotycznie na okoliczne tereny wiejskie to zjawisko bardzo częste w polskich miastach. Powoduje wiele nadmiernych lub niepotrzebnych kosztów

społecznych, klimatycznych, środowiskowych, zdrowotnych i finansowych. Wiele osób, które mieszkają poza miastem, korzysta z dóbr i usług publicznych w Stargardzie, co powoduje ponoszenie tych kosztów przez miasto bez np. wpływów podatkowych. Sytuacja staje się na tyle dolegliwa, że znacząca większość ankietowanych¹ mieszkańców opowiada się za preferencjami dla osób mieszkających w Stargardzie w ich dostępie do usług publicznych.

- Stargard to miasto o szerokiej palecie usług publicznych, wysokim poziomie edukacji, szerokiej ofercie spędzania czasu wolnego (sport, kultura, rekreacja). Jednocześnie mieszkańcy – zwłaszcza młodzież – porównują nieraz swoje miasto do metropolii (Szczecina, Berlina), co powoduje pewien niedosyt jeśli chodzi o wyposażenie miasta, liczbę i różnorodność imprez czy atrakcji. W dobie internetu i „globalnej wioski” oczekiwania mieszkańców wszystkich miast rosną znacząco, co obiektywnie jest niemożliwe do zaspokojenia.
- Bogactwo zabytków oraz terenów zielonych w Stargardzie to zasób, który świadomie jest wykorzystywany przez władze miasta do wzmacniania jego atrakcyjności. Jednocześnie nadal w wielu przestrzeniach miasta tkwi spory potencjał (rzeka Ina, Kanał Młyński, „Stargardzka Wenecja”, amfiteatr i in.).
- Stargard jest miastem innowacyjnym i aktywnym. Działania związane z edukacją stanowią istotny element inwestowania w młodych mieszkańców. Edukacja zawodowa jest prowadzona we współpracy z lokalnym biznesem i innymi podmiotami.
- Miasto jest aktywnie i ambitnie zarządzane i rozwijane. Wiele polityk i działań instytucji publicznych jest na najwyższym krajowym poziomie, dotyczy to np. mieszkalnictwa, wspierania organizacji społecznych czy przyciągania inwestycji.
- Usługi zdrowotne zapewniane przez miasto (wyjątkowo istotne w czasie pandemii) są wysoko oceniane przez mieszkańców. Jednocześnie sytuacja, w której Stargard jako miasto nie będące na prawach powiatu nie zarządza szpitalem, obniża możliwość całościowego i systemowego zarządzania tą sferą.
- Miasto mocno inwestuje w bezpieczeństwo oraz rozwija zrównoważoną mobilność. Ciągłe powiększana jest sieć dróg rowerowych, coraz więcej mieszkańców jest świadomych korzyści z aktywnego ruchu i ekologicznych sposobów przemieszczania się. Istnieje pewne napięcie pomiędzy presją na zwiększanie infrastruktury służącej transportowi samochodowemu a rozwijaniem transportu zbiorowego czy ekologicznego transportu indywidualnego – dotyczy to głównie centrum miasta. Wyrażna większość mieszkańców

¹ Szczegółowe wyniki badań znajdują się w Diagnozie opracowanej na potrzeby Strategii.

opowiada się jednak za wyraźnym preferowaniem ruchu pieszego, rowerowego i transportu publicznego na tym obszarze.

W ramach prac nad diagnozą w drodze zbierania ankiet, wywiadów indywidualnych oraz innych rozmów (np. w trakcie spaceru badawczego) zgromadzono wiele ciekawych opinii, spostrzeżeń, postulatów dotyczących Stargardu, jego stanu obecnego oraz perspektyw rozwojowych. Niektóre z nich, szczególnie interesujące i adekwatne do treści niniejszej Strategii, w formie cytatów przytoczono w różnych miejscach niniejszego dokumentu.

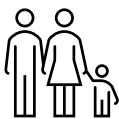
„Stargard jest niedoceniony w Polsce”

wypowiedź mieszkańca w czasie spaceru badawczego

Powyższy cytat z jednego z mieszkańców wskazuje na dość symptomatyczne zjawisko: wielu mieszkańców Stargardu nie dostrzega jego ekonomicznej siły, bardzo bogatego dziedzictwa, wysokiej jakości życia. Ten wizerunek jest w znacznej części poniżej realnej pozycji i potencjałów Stargardu. Jest to z pewnością niezmierny aspekt postrzegania miasta, ma on bowiem wpływ na to, czy młodzi stargardzianie chcą ze swym miastem wiązać swoją przyszłość.

KONTEKST ZEWNĘTRZNY

Populacja Polski i Stargardu do 2030 roku

Jednym z głównych uwarunkowań rozwoju Stargardu, podobnie jak większości pozostałych polskich miast, jest tzw. starzenie się społeczeństwa. Jest to proces, w którym następuje zwiększenie udziału starszych osób w ogólnej liczbie ludności, przy jednoczesnym zmniejszeniu się udziału dzieci. Powoduje to, że w ciągu najbliższych lat będzie rósł odsetek osób w wieku poprodukcyjnym, a malał odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym (dzieci i młodzież) oraz produkcyjnym. Powoduje to niekorzystne trendy, objawiające się np. tym, że – w uproszczeniu – coraz mniej osób będzie płaciło podatki (jako osoby aktywne zawodowo), a jednocześnie coraz więcej osób będzie potrzebowała wsparcia państwa (seniorzy, których długość życia się wydłuża). W tym kontekście bardzo istotne jest takie strategiczne zarządzanie miastem, które będzie dążyć do zwiększania liczby i odsetka osób aktywnych zawodowo.

Liczba ludności Polski zmniejsza się z dwóch przyczyn: małej liczby urodzeń i stałej emigracji. W związku z tym, w „grze o rozwój” wygrać będą te miasta, które skutecznie utrzymają obecnych i przyciągną nowych mieszkańców. Czynniki, które są głównymi atraktorami to: różnorodne i

dobrze płatne miejsca pracy, dostęp do szerokiej palety usług i dóbr publicznych, jakość usług publicznych oraz *genius loci*, czyli „duch miejsca”.

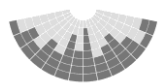
Stan finansów publicznych

Do roku 2030 należy przewidywać poważnych perturbacji w sferze finansowania rozwoju na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym. Kryzys światowy zapoczątkowany wybuchem epidemii COVID-19, która nadal trwa, w ciągu najbliższej dekady poważnie ograniczy lub zahamuje tempo rozwoju kraju. Będzie to skutkowało między innymi zmniejszonymi transferami środków krajowych do samorządów, a to z kolei do mniejszych niż dotąd możliwości prowadzenia działań rozwojowych przez miasta. Będzie również skutkowało większą niż dotąd niestabilnością finansów publicznych w tej dekadzie. Koszty działań związanych z ograniczaniem pandemii, a potem z niwelowaniem jej skutków w konkretnych sferach finansów publicznych (np. w zakresie opieki zdrowotnej), z pewnością zmniejszą strumień środków krajowych o funkcji redystrybucyjnej (przeznaczonych na finansowanie jednostek samorządu terytorialnego). W związku z powyższym, niezmiernie ważne jest rozwijanie zdolności rozwoju miasta na podstawie tzw. potencjałów endogenicznych (wewnętrznych). Chodzi o to, aby dochody miasta oraz jego rozwój w wymiarze gospodarczym, społecznym i przestrzennym w coraz większym stopniu bazowały na potencjałach i przewagach konkurencyjnych Stargardu.

W 2020 roku, mimo szoków wywołanych pandemią, Stargard utrzymał dynamikę rozwoju i prowadzenia ambitnych działań na rzecz poprawy jakości życia w mieście. Aby tę dynamikę utrzymać, ważnym działaniem będzie efektywne wykorzystanie pakietów i instrumentów działań antykryzysowych, prowadzonych przez instytucje rządowe oraz Unię Europejską. Przykładem takiego instrumentu jest Krajowy Plan Odbudowy, finansowany z unijnego Instrumentu na Rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, w ramach którego do 2027 roku wspierane będą przedsięwzięcia dotyczące następujących sfer: biznesu, innowacji, ochrony zdrowia, zielonej energii, cyfryzacji, ochrony klimatu i czystego powietrza. Należy podkreślić, że wykorzystanie możliwości instrumentów antykryzysowych to szansa nie tylko dla Urzędu Miasta czy instytucji publicznych, ale także dla lokalnych przedsiębiorców, organizacji, spółdzielni czy wspólnot mieszkaniowych.

Dokumenty rządowe dotyczące rozwoju regionu i miast

Strategiczne i programowe dokumenty przyjmowane i realizowane na poziomie krajowym mają znaczący wpływ na rozwój Stargardu. Poniżej wskazano najważniejsze z nich:

- **Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020** (z perspektywą do 2030 r.; tzw. SOR), która została przyjęta przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 r. SOR jest obowiązującym, kluczowym dokumentem państwa polskiego w obszarze średnio- i długofalowej polityki gospodarczej. Dokument ten wskazuje, że poza makroekonomicznymi wyzwaniem stojącymi przed polską gospodarką (tzw. pięć pułapek rozwojowych: średniego dochodu, braku równowagi, przeciętnego produktu, demograficznej oraz słabości instytucjonalnej), ważnymi barierami dla rozwoju Polski uznano rozwarstwienie społeczne i utrzymujące się zróżnicowania przestrzenne w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego. SOR wśród trzech celów wskazuje *cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony*. Z punktu widzenia Stargardu ważna jest deklaracja rządu, że będzie dążył, aby polityka regionalna wzmocniała terytorialne potencjały rozwojowe i specjalizacje, głównie w kierunku aktywizacji gospodarczej oraz aby dysproporcje w poziomie rozwoju gospodarczego podregionów (mierzone poziomem PKB na mieszkańca) nie pogłębiały się.
- **Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030** (KSRR 2030), przyjęta przez Radę Ministrów 17 września 2019 r. to podstawowy dokument strategiczny polityki regionalnej państwa. KSRR 2030 akcentuje wskazany w SOR rozwój zrównoważony terytorialnie, który „rozwija i efektywnie wykorzystuje miejscowe zasoby i potencjały wszystkich terytoriów, a w szczególności wspomaga rozwój tych obszarów, które mają mniejszą odporność na zjawiska kryzysowe, nie mogą w pełni rozwinąć swojego potencjału rozwojowego lub utraciły funkcje społeczno-gospodarcze”. W skrócie – KSRR 2030 bardzo mocno deklaruje wsparcie miast małych i średnich, co stanowi poważną szansę dla Stargardu. KSRR akcentuje również promowanie współpracy JST w różnych układach i zasięgach terytorialnych.
- **Krajowa Polityka Miejska 2023** (KPM 2023), przyjęta przez Radę Ministrów 20 października 2015 r., to pierwszy polski dokument rządowy poświęcony stricte miastom i wskazującym cele i kierunki działań, które rząd deklaruje wobec wszystkich miast w Polsce. KPM 2023 akcentuje znaczenie tzw. podejścia zintegrowanego, czyli całościowego rozpatrywania zagadnień rozwoju miasta – zarówno jego problemów i barier, jak i projektowania efektywnych przedsięwzięć i programów. działania KPM 2023 jako ważny

aspekt zintegrowanego podejścia wskazuje znaczenie partnerskiego współdziałania z mieszkańcami i innymi interesariuszami w mieście, pogłębionego i trwałego dialogu oraz współpracy „poziomej” i pionowej”. KPM 2023 bardzo mocno akcentuje przestrzeń jako kluczowy zasób miasta oraz dążenie do ładu przestrzennego w celu m.in.: zwiększania jakości życia w mieście i jego potencjału adaptacyjnego, zmniejszania kosztów przemieszczania się i świadczenia usług publicznych.

Pozostałe strategie, programy i polityki krajowe są także ważne dla rozwoju Stargardu, ponieważ dotyczą poszczególnych sfer, których większość skupia się w mieście niczym w soczewce. Są to np. obowiązujące lub aktualnie projektowane strategie dotyczące klimatu, polityki przemysłowej, cyfryzacji, spójności społecznej itd. W związku z tym ważny jest, w miarę możliwości, aktywny udział Miasta w tworzeniu polityk krajowych.

Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030

Strategię Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego z perspektywą do 2030 roku (SRWZ), przyjęta 28 czerwca 2019 r. przez Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego, stanowi podstawę programową rozwoju regionu. SRWZ wskazuje znacznie Stargardu jako trzeciego największego miasta w województwie, odnotowuje także, że park przemysłowy w Stargardzie, obok goleniowskiego i koszalińskiego, ma szczególne znaczenie dla gospodarki tej części Europy. SRWZ informuje także, że Geotermia Stargard i Geotermia Pyrzyce należą do dziesięciu największych geotermalnych instalacji w kraju. Jednocześnie, SRWZ informuje, że Stargard należy do miejscowości o największym zagrożeniu powodzią w województwie (oprócz Stargardu - Nowe Warpno i Darłowo z Darłowkiem).

SRWZ akcentuje pozytywne wieloletniej współpracy JST w zakresie wspólnych, ponadlokalnych przedsięwzięć, które są realizowane przez Stowarzyszenie Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego (SOM). Stargard odgrywa bardzo ważną rolę we współpracy w ramach SOM, odnosząc przy tym spore korzyści – głównie to realizacja szeregu ważnych projektów (np. Zintegrowane Centrum Przesiadkowe czy ścieżka rowerowa wzdłuż ulic Barnima, Nasiennej, Spokojnej i AK). Aktywność Stargardu w SOM to ważny aspekt rozwoju miasta, bowiem SRWZ akcentuje, że obszary funkcjonalne stanowiąc mają podstawową kategorię programowania rozwoju regionu do 2030 roku, a realizacja przedsięwzięć infrastrukturalnych będzie dokonywana w układzie obszarów funkcjonalnych. Daje to olbrzymią szansę na kontynuowanie działań sukcesów w ramach SOM, ale wskazuje także na potrzebę rozwijania współpracy w obszarze

funkcjonalnym mniejszej skali – w którym Stargard stanowi subregionalny ośrodek rozwoju, świadczący usługi wyższego rzędu dla okolicznych gmin, centrum lokalnego rynku pracy itd.

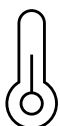
Polityka regionalna UE

Niezmiernie istotnym uwarunkowaniem rozwoju Stargardu jest polityka spójności Unii Europejskiej, bowiem fundusze będące jej instrumentem stanowią nieprzerwanie od 2004 roku znaczące źródło finansowania działań inwestycyjnych w mieście.

Fundusze UE na lata 2021-2027 będą zaprojektowane tak, aby jak najefektywniej osiągały sześć priorytetów Komisji Europejskiej na lata 2019-2024: *Europejski Zielony Ład; Europa na miarę ery cyfrowej; Gospodarka służąca ludziom; Silniejsza pozycja Europy na świecie; Promowanie naszego europejskiego stylu życia; Nowy impuls dla demokracji europejskiej*. Dwa pierwsze – czyli aspirowanie do miana pierwszego kontynentu neutralnego dla klimatu oraz zapewnienie ludziom dostępu do technologii najnowszej generacji są kluczowe z punktu widzenia wykorzystania szans transformacyjnych dla rozwoju Stargardu. To właśnie te dwie sfery - klimat i cyfryzacja – będą wspierane znaczącymi środkami funduszy europejskich w obecnej perspektywie.

Zmiany klimatyczne

Polityka Unii Europejskiej, krajowa i regionu poważnie traktują kwestie klimatu. To właśnie miasta są obszarem szczególnie wrażliwym, bowiem w nich najdotkliwiej występują efekty zmian klimatu: gwałtowne zjawiska meteorologiczne, niedobory wody, brak stabilności społecznej i in.). Co ważne, świadomość widocznych już obecnie skutków zmian klimatu jest coraz powszechniejsza w społeczeństwie, w tym wśród mieszkańców Stargardu. Obecna (2021 rok) walka z pandemią czy też codzienne problemy i wyzwania nie zatrzymują niestety przyspieszających globalnych procesów zmian klimatu wywołanych działalnością człowieka (zwłaszcza w ostatnich dziesięcioleciach). Odpowiedzialność za zdrowie i życie mieszkańców, warunki życia dla następnych pokoleń, bioróżnorodność oraz poszanowanie zasobów jest, obok kwestii demograficznych, zasadniczym wyzwaniem rozwojowym każdego miasta na świecie, w tym Stargardu. Otwarta i ambitna postawa mieszkańców i władz Stargardu, w połączeniu z wysiłkami transformacyjnymi na poziomie regionu, kraju i kontynentu, dają szansę na to, żeby do 2030 roku radykalnie i trwale zwiększyć odporność Stargardu na zmiany klimatu.

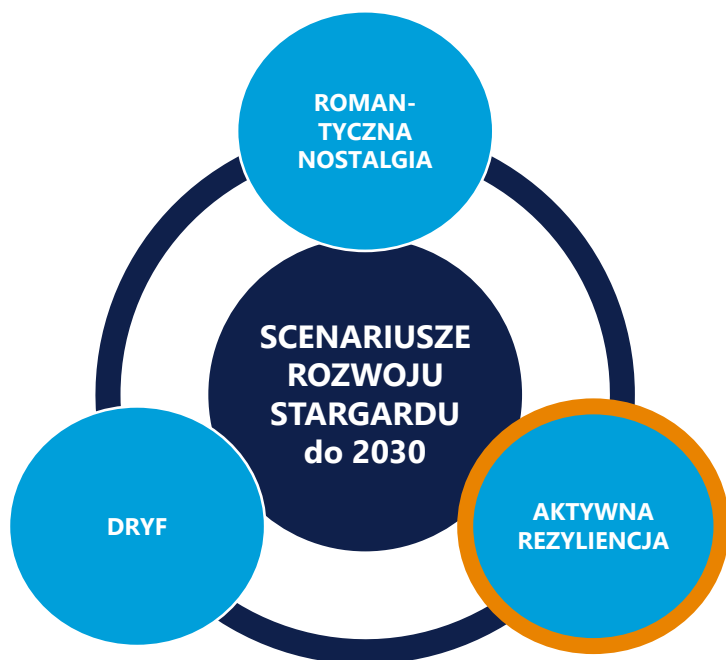

fol. Marcin Fedorowicz

SCENARIUSZE ROZWOJU DO 2030 ROKU

W pracach nad Strategią, po zakończeniu prac diagnostycznych, zarysowano trzy scenariusze rozwoju Stargardu:

1. „ROMANTYCZNA NOSTALGIA” – scenariusz działania tak jak dotychczas („*business as usual*”) i uporczywego powrotu do przeszłości, która nie wróci, tj. do świata sprzed 2020 roku, gdzie wzrost gospodarczy był nieprzerwany od czasu transformacji, dynamicznie rozwijała się globalizacja;
2. „DRYF” – pasywne płynięcie z prądem wydarzeń globalnych, kontynentalnych i krajowych, nastawienie że „od nas praktycznie nic nie zależy”; brak inwencji w rozwoju miasta i bierne oczekiwanie na zewnętrzne wsparcie;
3. „AKTYWNA REZYLIENCJA” – rezyliencja (ang. *resilience*) to określenie wskazujące równocześnie na kilka cech: odporność, sprężystość, elastyczność. Zatem rezyliencja to nie tylko odporność na szoki (pandemia, zmiany klimatu, zawirowania ekonomiczne itd.), ale również umiejętność szybkiego i inteligentnego reagowania na zmiany i wykorzystywania nowych możliwości. Zatem scenariusz „aktywna rezyliencja” oznacza, że Strategia ma być planem na mądre, efektywne dostosowywanie się do sytuacji w kraju, UE i na świecie (która do 2030 roku będzie bardzo dynamiczna) i wygrywanie konkurencji z innymi ośrodkami dzięki dobrze wykorzystanym swoim potencjałom i elastyczności.

Spośród trzech rozważanych wariantowo scenariuszy rozwoju uznano, że trzeci – czyli „Aktywna rezyliencja” oferuje najbardziej odpowiedzialną ścieżkę działania i rozwoju w świetle zidentyfikowanych wyzwań oraz wiążących się z nimi wyzwań i czynników niepewności. Stargard, ze swoim potencjałem instytucjonalnym (na który składają się: aktywny i skuteczny Urząd Miejski i jednostki mu podległe oraz kultura współpracy z mieszkańcami, organizacjami i przedsiębiorcami) aktywnie myśli o przyszłości i działa

elastycznie dostosowując się do zmieniającej się sytuacji zewnętrznej.

Aktywna rezyliencja to sposób działania, który jest nieodzowny dla ciągłego zwiększania jakości życia w Stargardzie, w świetle wyzwań ekonomicznych, demograficznych i klimatycznych. Dostosowywanie to oznacza także aktywne i pomysłowe wykorzystywanie nowych szans warunkujących rozwój miasta i poprawiających jakość życia.

Chcąc podążać ścieżką rozwoju według powyższego, najbardziej pożądanego, scenariusza powyższe podejście starano się odzwierciedlić w treści Strategii STARGARD 2030 i zawartych w niej sposobów radzenia sobie ze stojącymi przed Stargardem wyzwaniami.

FILOZOFIA STRATEGII:

Strategia to nie jednostronna obietnica władz miasta, ale wzajemne postanowienia i zobowiązania całej wspólnoty samorządowej

Doświadczenia z opracowania i wdrażania dokumentów strategicznych w Stargardzie, jak i w innych polskich miastach, wskazują, że postrzeganie strategii rozwoju miasta jako dokumentu,

który wylicza zamierzenia władz miasta na określony przedział czasu, nie w pełni wyczerpuje potencjał tkwiący w tym dokumencie. Chodzi wszak o strategię rozwoju miasta jako wspólnoty samorządowej, którą tworzą wszyscy jej mieszkańcy. Procesy, które zachodzą w mieście, nie są tylko rezultatem działań władz miasta, ale w dużym stopniu stanowią pochodną decyzji, wyborów, postaw i rozstrzygnięć szerokiego grona interesariuszy, wśród których na pierwszy plan wysuwa się zbiorowość mieszkańców. Nie mniej ważne jest to, że w miastach takich jak Stargard, nie mających statusu powiatu grodzkiego, część rozstrzygnięć i usług publicznych znajduje się poza bezpośrednią kontrolą władz miasta. Powyższe czynniki sprawiają, że realne, a nie deklaratywne, nadanie miastu określonego kierunku rozwoju zależy nie tylko od zamierzeń władzy lokalnej, ale również od efektywnego dialogu ze wszystkimi partnerami (w tym na linii władze-mieszkańcy) oraz działań wszystkich członków wspólnoty samorządowej.

Stąd też nowa Strategia Stargard 2030 uwzględnia szerszą perspektywę niż tylko zapowiedź działań, które władze miasta proponują do przeprowadzenia w okresie obowiązywania dokumentu. Czynniki niepewności, które mocno ujawniły się w ostatnim okresie (kryzys klimatyczny, istotne procesy społeczne, pandemia i jej wpływ na gospodarkę i stosunki społeczne, nie w pełni jasny przyszły kierunek kształtowania ustroju samorządu terytorialnego) sprawiają, że szczegółowe planowanie działań w okresie nadchodzących 10 lat obarczone jest sporą niedokładnością. Obstawanie przy dotychczasowym podejściu do formułowania strategii raczej nie przełożyłoby się na jej całościowe wdrożenie. Stąd też konieczne jest uwzględnienie w dokumencie innego wymiaru – zawarcia w niej także zamierzeń i zobowiązań dotyczących wszystkich członków wspólnoty samorządowej.

Dlatego Strategia Rozwoju Stargardu jest dokumentem całej wspólnoty samorządowej, czyli wszystkich mieszkańców miasta. Główna odpowiedzialność za jej sformułowanie i realizację leży po stronie władz miasta, ale prawdziwą wartością Strategii będzie suma przedsięwzięć, jakie zostaną zrealizowane przez wszystkich interesariuszy: instytucje publiczne, mieszkańców, organizacje społeczne, firmy i wszystkich, którzy swą energię wykorzystują w Stargardzie.

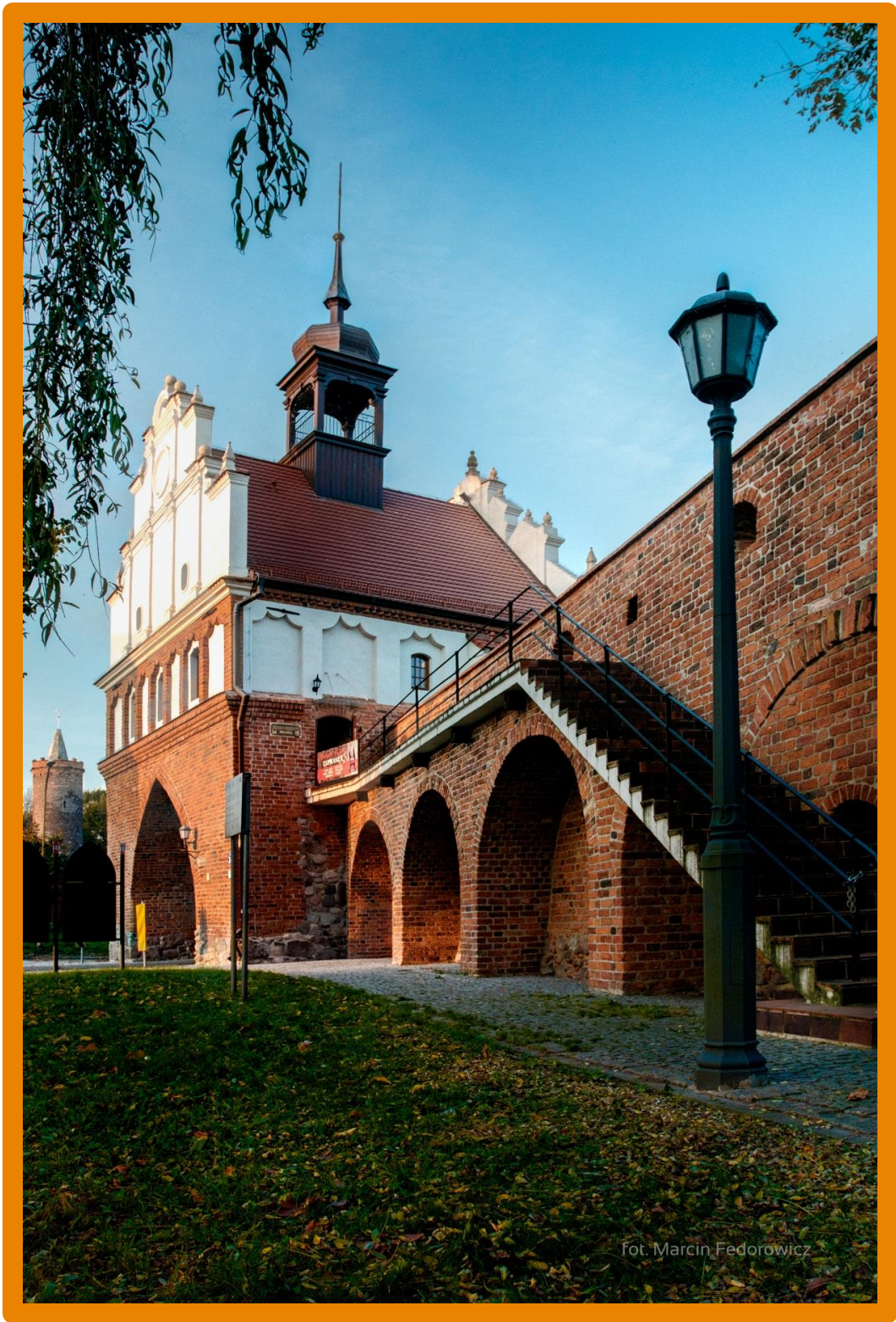
ZASADY REALIZACJI STRATEGII

Naczelną zasadą działania w ramach realizacji Strategii ma być **ZINTEGROWANE PODEJŚCIE**. Przekłada się to na następujące zagadnienia, które będą musiały znaleźć odzwierciedlenie zarówno w treści Strategii, jak i przyszłym systemie zarządzania jej wdrażaniem:

- **Przełamywanie tzw. silosowości** (czyli odrębnego, niepowiązanego działania w poszczególnych sferach rozwoju miasta) - większość wyznaczonych zadań wymaga pracy w różnych dziedzinach, a tym samym zaangażowania więcej niż jednej komórki organizacyjnej;
- **Koordinacja wewnętrzna i zewnętrzna** – na skuteczność podejmowanych działań i osiągnięcie trwałych efektów wpływ mają i będą miały różne czynniki o charakterze zewnętrznym i wewnętrznym. Należy je na bieżąco śledzić i uwzględniać w realizowanych zadaniach;
- **Rozwijanie komplementarności** – realne korzyści ze zintegrowanego podejścia pojawiają się wtedy, gdy udaje się uzyskać więcej dzięki optymalnemu dopasowaniu podejmowanych działań – wymaga to dobrej współpracy oraz kreatywnego i innowacyjnego myślenia;
- **Elastyczność dla efektywności** – skuteczne działanie w zmieniającym się otoczeniu wymaga unikania sztywnych i wydłużających procesy procedur, a także gotowości do elastycznego dostosowywania i wprowadzania zmian, żeby te procesy optymalizować;

Pozostałe zasady realizacji Strategii to:

- **Szeroka i ciągła partycypacja społeczna** – udział mieszkańców nie tylko w formułowaniu strategii i kształtu poszczególnych przedsięwzięć z niej wynikających, ale i w jej realizacji (chodzi także o zobowiązania dotyczące całości wspólnoty samorządowej);
- **Gotowość do szerokiej i otwartej współpracy** – także z partnerami, z którymi występuje kolizja lub sprzeczność interesów – otwarty i szczerzy dialog może być kluczem do rozwiązania złożonych problemów, w myśl zasady „wszystkie ręce na pokład”;
- **Transparentność** – cykliczne monitorowanie i raportowanie procesu realizacji Strategii oraz rzetelna ewaluacja w środku (*mid-term*) i po zakończeniu wdrażania strategii (*ex-post*).

WIZJA ROZWOJU MIASTA

Aby wszyscy mieszkańcy miasta (a także Ci, którzy planują w nim zamieszkać) wiedzieli, do czego wszystkimi swoimi działaniami dążą władze miasta, potrzebna jest jasno i prosto sformułowana wizja rozwoju. Wizja obrazuje stan, do którego dążą bezpośrednio lub pośrednio wszystkie działania Strategii, jak i inne dokumenty strategiczne, a w konsekwencji wieloletnie, kierunkowe działania.

Wizja rozwoju miasta, którą do 2030 roku wspólnie urzeczywistniać będą władze miasta oraz interesariusze Strategii, to:

Stargard – zielone miasto z klimatem

Nawiązanie do ponad stuletniej idei miast-ogrodów ma symbolizować priorytetowe potraktowanie świadomego kształtowanie Stargardu jako wygodnego i dobrze działającego miasta. Już dziś część zachodniego Stargardu, ukształtowana ponad 80 lat temu, jest nazywana właśnie miastem-ogrodem. Dziś ambicją jest, aby określenie to rozciągnąć na całe miasto. Stargard już dziś ma wszelkie podstawy, aby świadomie i konsekwentnie zbudować taki wizerunek. Miasta zielonego i błękitnego, które funkcjonuje w „ludzkiej skali” – łatwo się po nim poruszać, a struktura urbanistyczna czyni je przyjaznym i estetycznym. Wyzwania XXI wieku wymagają jednak, aby hasło „miasta-ogrodu” rozwinąć i uzupełnić. Stargard „z klimatem” oznacza z jednej strony dążenie do nadania mu wyjątkowego charakteru – w zakresie wyglądu, funkcjonalności, atmosfery i relacji społecznych – który uczyni go szczególnie korzystnym miejscem do życia.

Bardzo ważnym akcentem jest równocześnie kompleksowe wsparcie i działanie na rzecz osób ze szczególnymi potrzebami poprzez zwiększanie dostępności, we wszystkich jej aspektach: od dostępności architektonicznej przez dostępność cyfrową, informacyjno-komunikacyjną, aż po zapewnianie dostępności poszczególnych usług publicznych.

Z drugiej strony to mocne zaakcentowanie potrzeby intensyfikacji działań na rzecz ochrony klimatu i środowiska, co oznaczać będzie konieczność zmian w wielu dziedzinach funkcjonowania miasta. Z trzeciej strony, aby Stargard mógł się dynamicznie zmieniać potrzebni są mieszkańcy, którzy chcą tu żyć, a nie myślą o wyjeździe oraz nowi mieszkańcy, którzy tu się osiedlą i podejmą pracę. Ich aktywność, gotowość do podejmowania nowych działań, ale i stopień zamożności przekładają się na zdolność miasta do kreowania wizerunku zgodnego z celem głównym strategii.

Hasło „miasto ogród” oznacza także dążenie do tego, by życie w mieście miało jak najwyższą jakość. Jakość ta oznacza wygodę mieszkania, dostęp do szerokiej palety usług publicznych i dóbr publicznych, oraz – co bardzo ważne – wybór wysokiej jakości, dobrze płatnych miejsc pracy.

Stargard to miasto, które z każdym dniem jest coraz silniejszą i aktywną wspólnotą mieszkańców, przykładającą szczególną wagę do otwartości, tolerancji, bezpieczeństwa, inicjatyw międzypokoleniowych, włączenia społecznego. Stargard to miasto, w którym osoba w każdym wieku ma cały wachlarz możliwości realizowania własnych celów, ambicji i pasji.

W 2030 roku Stargard jest miastem przyciągającym: nowych mieszkańców, którzy widzą wysoką jakość życia oraz prężność rozwoju miasta; rodziny, które mają dostępne warunki zamieszkania; osoby z całego subregionu, który znajdują tu szeroką ofertę usługową, handlową, edukacyjną i spędzania czasu wolnego; inwestorów, którzy szukają dobrze wykwalifikowanych profesjonalistów; turystów, coraz bardziej świadomych wartości kulturowych i różnorodnej oferty miasta dla osób w każdym wieku.

CEL GŁÓWNY

Głównym celem Strategii STARGARD 2030 jest:

Ciągłe wzmocnianie atrakcyjności Stargardu jako miejsca zamieszkania i realizacji celów życiowych i biznesowych, prowadzone zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju, przez aktywny samorząd, w partnerstwie z mieszkańcami oraz partnerami społecznymi i gospodarczymi.

Cele strategiczne

Cel główny Strategii będzie realizowany poprzez osiągnięcie trzech celów strategicznych. Łącznie osiągnięcie wszystkich celów Strategii ma urzeczywistniać sformułowaną wizję rozwoju miasta do 2030 roku. Organizm miejski funkcjonuje w złożony sposób, w związku z czym każdy z celów obejmuje szereg zagadnień i wskazać można jego różne wymiary. Każdy, biorąc pod uwagę jego

osobiste priorytety i sposób postrzegania rzeczywistości, może ogólnie sformułowane cele rozumieć w różny sposób. Dlatego niezbędne jest doprecyzowanie, które zagadnienia w ramach każdego z celów strategicznych będą w całej konstrukcji Strategii STARGARD 2030 traktowane priorytetowo, a które będą miały charakter uzupełniający. Takie rozróżnienie zostanie zawarte w opisie każdego z celów i przełoży się też na gradację zaplanowanych kierunków działań realizujących poszczególne cele strategiczne.

Cele strategiczne Stargardu to:

CEL 1: PRZYJAZNY STARGARD

CEL 2: GOSPODARNY STARGARD

CEL 3: ZDROWY STARGARD

Wyznaczone cele strategiczne stawiają przed sobą nie tylko władze Stargardu (oczywiście od nich zależeć będzie tworzenie odpowiednich warunków dla jej wdrożenia), ale cała wspólnota samorządowa miasta. W efekcie dotyczyć one mają nie tylko urzędników i polityków, ale każdej osoby, kto mieszka lub funkcjonuje w tym mieście. Aby więc w realizację Strategii silniej włączyć wszystkich – podmioty „zbiorowe” takie jak instytucje, firmy, organizacje pozarządowe, grupy nieformalne, jak i każdego indywidualnie, w tym przedsiębiorców, społeczników, i wszystkich innych mieszkańców Stargardu – poszczególnym celom przypisano „hasła” mające stanowić wezwanie do wspólnego działania, wysiłku, postanowienia. Mają one przekładać dany cel na klarowne i zrozumiałe „wspólne” zobowiązanie wspólnoty samorządowej oraz nadawać Strategii dodatkowy wymiar i uzupełniać zapisane w niej wskaźniki osiągnięcia oczekiwanych rezultatów zaplanowanych działań.

CEL 1: PRZYJAZNY STARGARD

Przyjazny Stargard to takie miasto, w którym „chce się żyć”, niezależnie od wieku, zawodu, stanu majątkowego. W związku z tym, realizacja tego celu będzie dotyczyć działań, które będą w swej sumie sprawiać, że Stargard to miasto, w którym żyje się wygodnie, bezpiecznie i przyjemnie.

PRIORYTET miasta stanowi przyciąganie nowych mieszkańców i dbałość o jakość życia dotychczasowych.

Przedkłada się na szczególne wysiłki władz miasta w następujących obszarach:

- Estetyka i funkcjonalność miasta (planowanie i zagospodarowanie przestrzenne),
- Oferta i polityka mieszkaniowa,
- Atrakcyjna oferta miasta i jakość usług publicznych – z punktu widzenia różnych grup społecznych i wiekowych, w tym osób ze specjalnymi potrzebami,
- Promocja zamieszkiwania/pozostawania w Stargardzie,
- Poczucie bezpieczeństwa.

POZOSTAŁE kwestie związane z osiągnięciem celu „Przyjazny Stargard” to w szczególności:

- Spójność i integracja społeczna;
- Wspieranie aktywności mieszkańców – kreowanie rozwoju w partnerstwie z mieszkańcami i grupami interesariuszy oraz zachęta do aktywności, wspieranie oddolnych inicjatyw oraz rozwój dialogu społecznego;
- Współpraca z innymi partnerami w regionie, kraju i za granicą – w tym Nowa Hanza 2026.

HASŁA:

MIESZKAJMY W STARGARDZIE, A NIE GDZIE INDZIEJ!

PRACUJ I MIESZKAJ W STARGARDZIE!

STARGARD – MIASTO PRZYJAZNE!

DZIAŁAJMY RAZEM DLA DOBRA WSPÓLNEGO!

STARGARD WSPÓLNOTĄ

CEL 1 ma przede wszystkim wymiar społeczny – odnosi się do relacji społecznych oraz społecznych zachowań. Niemniej jednak, aby ten cel był osiągalny ważne jest także tworzenie w przestrzeni miasta warunków do pożądaných zmian i procesów społecznych (wymiar przestrzenny). Potrzeba dla realizacji tego celu przeprowadzenia inwestycji publicznych i prywatnych, finansowania usług publicznych oraz kreowania/wzbogacania wizerunku żyjącego i aktywnego miasta nadają mu także wymiar gospodarczy.

CEL 2: GOSPODARNY STARGARD

Cel „gospodarny Stargard” dotyczy działań w kilku wymiarach. Najważniejszy z nich to prowadzenie działań, które będą stale zwiększać dostępność, wybór i jakość miejsc pracy dla Stargardzian. Bazując na infrastrukturze przyciągającej inwestorów, kulturze współpracy z biznesem czy ofercie edukacyjnej, władze miasta nieprzerwanie dążą do tego, aby każdy mieszkaniec mógł realizować swoje cele zawodowe, a co najważniejsze – godnie zarabiać. Ważna jest przy tym świadomość procesów globalnych i reagowanie na procesy makroekonomiczne, takie jak rosnące koszty pracy w Polsce i zagrożenie przenoszenia produkcji do krajów o niższych kosztach pracy.

Drugi wymiar gospodarności to takie gospodarowanie zasobami miasta, które jest dobre nie tylko „tu i teraz”, ale także przynosić będzie korzyści w przyszłości, w tym dla naszych dzieci, wnuków i kolejnych pokoleń.

PRIORYTET miasta stanowi wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy oraz rozwój gospodarczy miasta.

Przedkłada się na szczególne wysiłki władz miasta w następujących obszarach:

- Dalsze przyciąganie inwestorów i budowanie pozycji Stargardu jako miasta o silnym i zróżnicowanym przemyśle;
- Aktywne i sprawne wspieranie rozwoju przedsiębiorstw – zarówno dużych i średnich, jak i tych najmniejszych;
- Edukacja młodzieży i dorosłych dla rozwoju lokalnych kadr nowoczesnej gospodarki.

POZOSTAŁE kwestie związane z osiągnięciem celu „Gospodarny Stargard” to w szczególności:

- Optymalne gospodarowanie zasobami przestrzeni, ziemi, wody i energii, a także zasobami finansowymi;
- Dbłość o dziedzictwo kulturowe i oferta kulturalna przyciągająca turystów;

- Stałe rozwijanie sprawności Urzędu Miasta, z otwartością na inteligentne rozwiązania, innowacje i szanse zewnętrzne.

HASŁA:

*ODPOWIEDZIALNIE ZMNIEJSZAMY ZUŻYCIE ZASOBÓW I
POPRAWIAMY NASZE ŚRODOWISKO!*

STARGARD BEZ PLASTIKU

DBAJMY O NASZE MIASTO!

*KAŻDY Z NAS MOŻE SIĘ PRZYCZYNIĆ DO OSZCZĘDNOŚCI W
BUDŻECIE MIASTA!*

PŁACĘ PODATKI I STARGARD TWORZĘ!

WSZYSCY DBAMY O STARGARD

CEL 2 ma wyraźnie wymiar gospodarczy – chodzi w nim o budowanie poprzez rozwój bazy podatkowej trwałego dobrobytu miasta i jego mieszkańców. Rozwój gospodarczy znajduje na bieżąco odzwierciedlenie w zagospodarowaniu i przekształceniach obszaru miasta, co podkreśla znaczenie wymiaru przestrzennego tego celu. Równolegle warunkiem koniecznym dobrobytu jest właściwe gospodarowanie tym, co się posiada – przemyślane inwestowanie (m.in. na bazie dialogu społecznego) oraz dbałość (zbiorowa i indywidualna) o zasoby, którymi dysponuje wspólnota. Wymiar społeczny w tym kontekście okazuje się również istotny.

„Ważne, aby przekonać mieszkańców do lokalnego patriotyzmu, do szukania usług i towarów u lokalnych przedsiębiorców”

wypowiedź mieszkańca w czasie spaceru badawczego

CEL 3: ZDROWY STARGARD

W czasie, kiedy opracowywana była Strategia, świat ogarnięty był pandemią COVID-19. Przypomniała ona wszystkim, jak ważne jest zdrowie. Co istotne, pokazała także, jak kruche i

wrażliwe są wszelkie sektory rozwoju oraz jak wszyscy jesteśmy zależni od globalnych procesów. Powoduje to, że Stargard postanowił postawić zdrowie mieszkańców jako strategiczny cel do 2030 roku. Dotyczy on nie tylko ciągłego poprawiania warunków wpływających na zdrowie każdego ze stargardzian, ale także kreowanie miasta, które tym czynnikiem przyciągać będzie nowych mieszkańców.

PRIORYTET miasta stanowi ambitne podejście do wyzwań klimatycznych oraz stałe zwiększanie jakości życia w Stargardzie.

Przedkłada się na szczególne wysiłki władz miasta w następujących obszarach:

- Nowatorskie i skuteczne działania adaptacyjne i mitygacyjne;
- Rozwój odnawialnych źródeł energii, w tym poprzez przyłączanie budynków do miejskiej sieci ciepłowniczej zasilanej w coraz większym stopniu z geotermalnego źródła ciepła;
- Rozwój ekonomii cyrkularnej;
- Rozwój błękitno-zielonej infrastruktury, ułatwiającej poruszanie się pieszo i na rowerze oraz promuje zdrowy styl życia.

POZOSTAŁE kwestie związane z osiągnięciem celu „Zdrowy Stargard” to w szczególności:

- Poprawa jakości i dostępności wszystkich usług publicznych związanych bezpośrednio i pośrednio ze zdrowiem.
- Rozwijanie oferty aktywnego spędzania czasu wolnego jako narzędzie integracji mieszkańców i utrzymania ich w dobrej formie.
- Wprowadzanie przez jednostki publiczne oraz promowanie wśród mieszkańców i przedsiębiorstw programów prozdrowotnych (zgodnie z ideą *well-being*).
-

HASŁA:

KORZYSTAJMY Z SAMOCHODU WTEDY, KIEDY TO NAPRAWDĘ KONIECZNE!

STOSUJEMY MIKRORETENCJĘ!

OSZCZĘDZAMY WODĘ, BO WODA TO ŻYCIE

DOBRY KLIMAT DLA STARGARDU

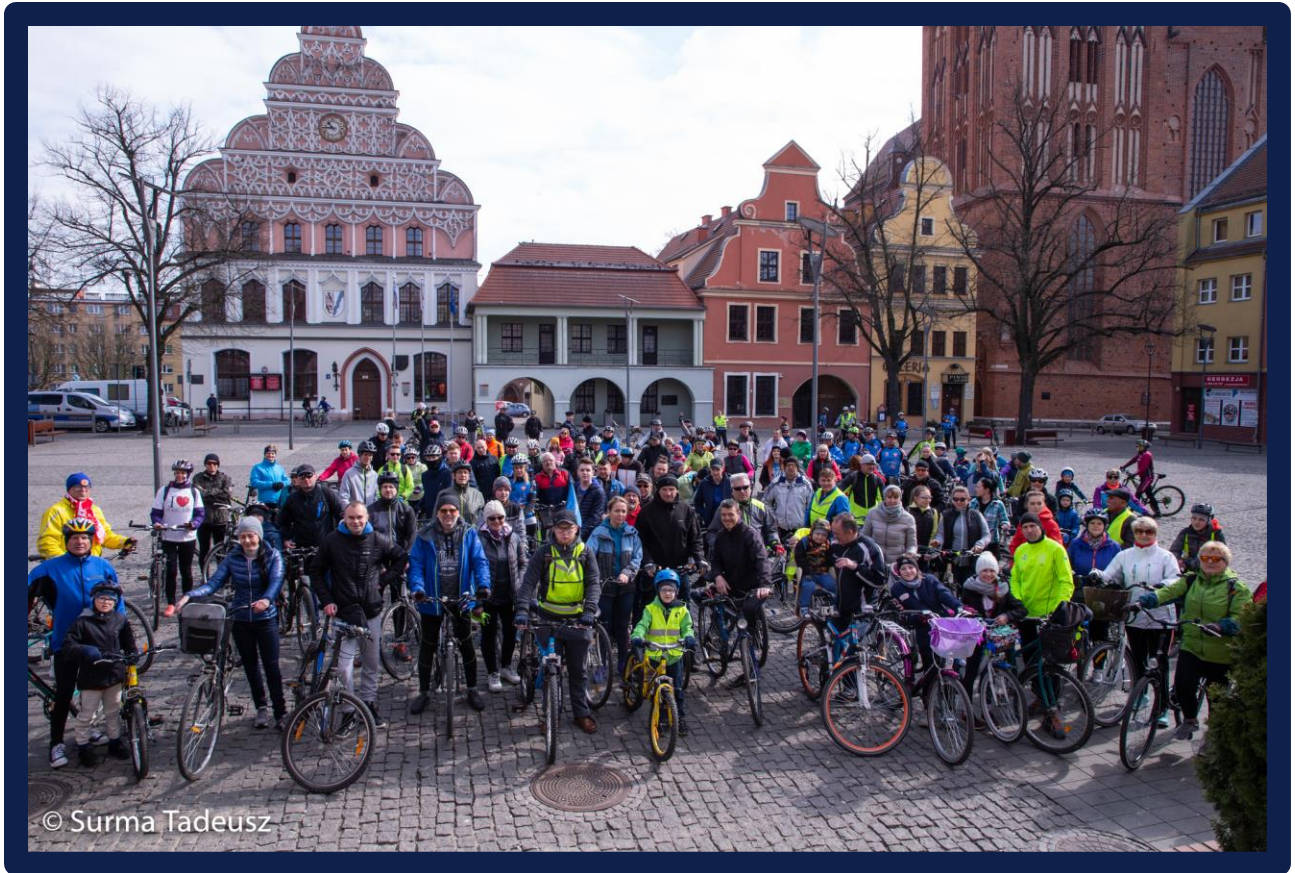
DBAJMY O BEZPIECZEŃSTWO RUCHU DROGOWEGO!

W ZDROWYM STARGARDZIE ZDROWY DUCH

CEL 3 ma wymiar zarówno przestrzenny (dostosowanie do wyzwań klimatycznych oznacza przekształcenia w przestrzeni miejskiej) jak i społeczny (gdy chodzi o poprawę dostępu do usług publicznych, jak i promocję prozdrowotnych zmian w zachowaniach mieszkańców). Równocześnie jednak inicjowane przez realizację tego celu działania (np. inwestycje budowlane, innowacje w zakresie usług społecznych, tzw. „srebrna” ekonomia) pobudzać powinny ruch inwestycyjny i przedsiębiorczość w Stargardzie nadając także temu celowi wymiar gospodarczy.

„Potrzebujemy ograniczenia emisji spalin w mieście”

wypowiedź mieszkańca w ankiecie

KIERUNKI DZIAŁAŃ

Kierunki działań Strategii są zaprojektowane i przyporządkowane do dziesięciu kluczowych sfer rozwoju miasta. Sfery te to:

- **Środowisko i klimat;**
- **Odporna gospodarka;**
- **Zatrzymanie i przyciągnięcie mieszkańców;**
- **Włączenie społeczne;**
- **Przestrzeń miasta i mobilność;**
- **Mieszkalnictwo;**
- **Kompleksowa rewitalizacja;**
- **Kultura i dziedzictwo;**
- **Obywatelski Stargard;**
- **Zarządzanie inteligentnym miastem.**

Poszczególne sfery świadomie nie zostały przyporządkowane poszczególnym celom strategicznym, bowiem zgodnie z nadrzędną zasadą zintegrowanego podejścia, ich realizacja będzie dotyczyć różnych celów Strategii. Dla każdego kierunku indykatywnie określono, w jakim stopniu jego realizacja będzie przyczyniać się do osiągnięcia poszczególnych celów strategicznych (od zera do trzech gwiazdek).

Wskazane poniżej kierunki działań Strategii dotyczą zwłaszcza priorytetów, o których mowa jest w opisach celów strategicznych. Dodatkowo, podkreśleniem wyróżniono te szczególnie ważne.

Należy zwrócić uwagę, że wskazano priorytetowe kierunki działań Strategii, natomiast są one rozwijane i uzupełniane przez działania określone w dokumentach planistycznych i programowych niższego rzędu (PGN, SRPS i in.) oraz w dokumentach wykonawczych.

W ramach każdej z wyróżnionych sfer wskazano najistotniejsze zadania/programy/działania realizujące zdefiniowane kierunki działań. Należy je traktować jako wiodące przedsięwzięcia z punktu widzenia osiągnięcia celów Strategii. Ich realizacja pozwoli osiągnąć konkretne rezultaty wyznaczonych kierunków działań. Świadomie jednak nie powiązано ich z poszczególnymi kierunkami, gdyż część z nich łączy w sobie elementy więcej niż jednego z tych kierunków. Podobnie jak w przypadku kierunków działań na skali od zera do trzech gwiazdek indykatywnie

określono, w jakim stopniu realizacja przedsięwzięcia wpisze się w osiągnięcie każdego z celów strategicznych.

I. Środowisko i klimat					
Kierunki działań			Stopień osiągnięcia celów		
Nr	Kierunek	Opis	Celu 1	Celu 2	Celu 3
I.1	<u>Rozwój błękitno-zielonej infrastruktury</u>	<p>Zazielenianie miasta – rozwój terenów zieleni – zwiększanie nasadzeń lub zwiększanie liczby terenów;</p> <p>Działania związane z zapobieganiem skutkom deszczy nawalnych i propagowaniem retencji wody, itp. zwiększanie retencji i powierzchni biologicznie czynnych m.in. przez przeciwdziałanie zabetonowywaniu powierzchni oraz „odbetonowywanie” powierzchni, przekształcenia przestrzenne</p> <p>Dążenie do objęcia 100% nieruchomości systemem kanalizacji sanitarnej, rozwój systemu sieci kanalizacyjnych, promowanie gromadzenia wody deszczowej, użycia szarej wody.</p>	★★	★	★★★★
I.2	<u>Dążenie do „zeroenergetyczności” miasta</u>	<p>Działania dotyczące zmniejszenia zużycia energii przez wszystkie podmioty publiczne i prywatne w mieście;</p> <p>Transformacja energetyczna miasta; rozwój wykorzystania OZE (odnawialnych źródeł energii), , w tym poprzez przyłączanie budynków do miejskiej sieci ciepłowniczej zasilanej w coraz większym stopniu z geotermalnego źródła ciepła ;</p> <p>Rozwijanie energetyki rozproszonej;</p> <p>Programy dotyczące przejścia na ekologiczne systemy ogrzewania;</p> <p>Termomodernizacja.</p>	★	★★	★★★★
I.3	<u>Promowanie zachowań proklimatycznych wśród mieszkańców</u>	<p>Przedsięwzięcia zorientowane na promowanie i utrwalanie ekologicznych zachowań komunikacyjnych;</p> <p>Zachęty dot. ekologicznego ogrzewania i budownictwa;</p>	★★	★	★★★★

I.4	Przejscie do gospodarki cyrkularnej (gospodarki o obiegu zamknietym)	<p>Działania związane z ograniczeniem ilości odpadów produkowanych przez instytucje publiczne, prywatne i gospodarstwa domowe;</p> <p>Wspieranie przedsięwzięć związanych z przetwarzaniem odpadów, powtórny użyciem, ograniczeniem nadmiernej konsumpcji;</p> <p>Zachęty i projekty dot. ekologicznego stylu życia z poszanowaniem zasobów, dot. np. kultury współdzielenia (<i>sharing economy</i>).</p>	★	★★	★★★
Zadania/programy/działania					
Nr	Przedsięwzięcie	Oczekiwany efekt			
I.A	Całkowita eliminacja najbardziej szkodliwych palenisk indywidualnych („kopciuchów”) do 2025 r. (np. Zachodniopomorski Program Antysmogowy, Program „Czyste Powietrze” oraz ich kontynuacja)	Obniżenie szkodliwych emisji z palenisk indywidualnych. Pozytywny wpływ na jakość powietrza.	★★	★★	★★★
I.B	Nowe tereny zieleni / nowe nasadzenia/odtworzenie zieleni, w tym w pasach drogowych	Zwiększenie liczby drzew i powierzchni terenów z zielenią wysoką. Pozytywny wpływ na jakość powietrza.	★★	★	★★★
I.C	Ochrona i urządzenie terenów nadrzecznych pod hasłem „Stargard nad Iną”	Otwarcie miasta na rzekę, większe wykorzystanie potencjału Iny	★★★	★	★★
I.D	Ogrody deszczowe na terenie skwerów, osiedli i parków	Zwiększenie powierzchni i potencjału retencji wody na terenie Stargardu. Ograniczenie zagrożenia stwarzanego przez deszcze nawalne. Zwiększenie powierzchni i jakości terenów zieleni.	★★	★★	★★
I.E	Niskoemisyjne budynki miejskie (nowe lub modernizowane)	Zmniejszenie zapotrzebowania na energię w budynkach miejskich.	★	★★★	★★
I.F	Program „Stargard bez plastiku”	Ograniczenie zużycia plastiku w Stargardzie (w strukturach podległych władzom miasta i poza nim).	★	★★★	★★
I.G	Pozostałe działań ukierunkowane na ambitne, kompleksowe przedsięwzięcia dotyczące	Adaptacja i mitygacja, budowanie odporności miasta na zjawiska wywołane zmianami klimatycznymi.	★★	★★	★★★

	odporności miasta na zmiany klimatu				
I.H	Rewaloryzacja parków/plant	Poprawa jakości terenów zieleni.	★★	★	★★

„Wprowadzić wodę do świadomości mieszkańców Stargardu”

II. Odporna gospodarka					
Kierunki działań			Stopień osiągnięcia celów		
Nr	Kierunek	Opis	Celu 1	Celu 2	Celu 3
II.1	Zwiększenie liczby różnorodnych, dobrze płatnych miejsc pracy	<p>Rozwijanie programów i projektów dotyczących edukacji i kadr dla nowoczesnej gospodarki;</p> <p>Rozwijanie palety terenów przemysłowych i wykorzystanie trendu reindustrializacji Europy;</p> <p>Budowanie palety zachęt dla inwestorów różnej wielkości we współpracy z instytucjami rządowymi i międzynarodowymi;</p> <p>Wsparcie lokalnych stargardzkich przedsiębiorców w zakresie prowadzenia działalności usługowej lub handlowej (doradcze, szkoleniowe, promocyjne).</p>	★★	★★★	★
II.2	Wykorzystanie potencjału tzw. srebrnej gospodarki	<p>Wspieranie kreowania i rozwijania komercyjnych usług i produktów dla seniorów (nie tylko lokalnych, ale także tych spoza Stargardu)</p>	★	★★★	★★
II.3	Edukacja techniczna i innowacyjność	<p>Inwestowanie w edukację, zwłaszcza techniczną młodzieży;</p> <p>Rozwijanie oferty edukacyjnej;</p> <p>Edukacja nieformalna mająca na celu rozwój kompetencji kluczowych (kompetencji przyszłości)</p>	★★	★★★	★
II.4	Inwestycja w talenty	<p>Tworzenie i rozwijanie kultury innowacji, promocja innowacji</p> <p>Kreowanie przestrzeni i wsparcia doradczego dla młodych, innowacyjnych firm</p> <p>Wsparcie rozwoju zawodowego aktywnych młodych Stargardzian (zaawansowane szkolenia, doradztwo, mentoring i in.)</p>	★★	★★★	★

II.5	Rozwijanie współpracy stargardzkich przedsiębiorców	Wspieranie dalszego rozwoju sieci współpracy firm, ze szczególnym akcentem na MŚP oraz firmy rozpoczynające działalność Budowanie kultury współpracy biznesu z nauką	★★	★★★	★
<i>Zadania/programy/działania</i>					
<i>Nr</i>	<i>Przedsięwzięcie</i>	<i>Oczekiwany efekt</i>			
II.A	<i>Rozwój infrastruktury w PPNT i SPP</i>	<i>Tworzenie atrakcyjnych warunków dla rozwoju przedsiębiorstw</i>	★	★★★	★
II.B	<i>Inkubator dla MŚP</i>	<i>Tworzenie atrakcyjnych miejsc pracy i atmosfery dla rozwoju przedsiębiorczości</i>	★★	★★★	★

III. Zatrzymanie i przyciągnięcie mieszkańców

Kierunki działań			Stopień osiągnięcia celów		
Nr	Kierunek	Opis	Celu 1	Celu 2	Celu 3
III.1	<u>Kompleksowe działania zwiększające atrakcyjność zamieszkiwania w Stargardzie i ją promujące</u>	Wsparcie dla tych młodych, którzy chcą pozostać lub osiedlić się w Stargardzie; Działania skłaniające mieszkańców Stargardu do powstrzymania się przed wyprowadzką lub trwałego sformalizowania pobytu w mieście; Współpraca z przedsiębiorcami (wspólne działania promocyjne i informacyjne, mapowanie potrzeb, skalowanie wspólnych działań).	★★★	★★	★
III.2	Przyciąganie talentów	Aktywne, celowane działania dotyczące zachęcania profesjonalistów wybranych branż (m.in. obecnych w SPP i PPNT) do osiedlania się w Stargardzie (współpraca z uczelniami, aktywna promocja w sieciach społecznościowych i in.)	★★	★★★	★
III.3	Konsekwentne budowanie wizerunku miasta jako bardzo dobrego miejsca do życia	Cykliczna promocja miasta (w regionie, kraju, wybranych krajach) z jego walorami i akcentem na wysoką jakość życia, dostępną ofertę mieszkaniową i szerokie możliwości kariery (m.in. w SPP i PPNT)	★★★	★★★	★★
III.4	Poprawa jakości usług publicznych	Poprawianie jakości i dostępności usług publicznych, w tym zwłaszcza edukacyjnych	★★★	★	★★★

Zadania/programy/działania					
Nr	Przedsięwzięcie	Oczekiwany efekt			
III.A	Stargardzka Karta Mieszkańca - kontynuacja i rozszerzenie zakresu (w ramach programu Stargard VITA!)	Rozwój systemu korzyści dla osób zameldowanych w Stargardzie, zwłaszcza poprzez dostęp do usług publicznych na preferencyjnych zasadach. Powstrzymanie mieszkańców przed wyprowadzką i przyciągnięcie nowych.	★★★	★★★	★
III.B	Organizacja Dni Hanzy w 2026 utrwalających wizerunek Stargardu jako miasta atrakcyjnego i otwartego oraz stanowiących dodatkowy impuls rozwoju gospodarczego i współpracy	Promocja miasta oraz aktywizacja mieszkańców przy okazji organizacji wydarzenia o zasięgu międzynarodowym.	★★	★	

IV. Włączenie społeczne					
Kierunki działań			Stopień osiągnięcia celów		
Nr	Kierunek	Opis	Celu 1	Celu 2	Celu 3
IV.1	<u>Wszelstronny rozwój dzieci i młodzieży oraz budowanie ich tożsamości lokalnej</u>	Kompleksowe działania wspierające rozwój dzieci i młodzieży, obejmujące m.in.: w tym wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży; rozwijanie bazy służącej edukacji i realizowaniu zainteresowań; sport i kulturę; budowanie tożsamości lokalnej, dumy i związania z miastem	★★★	★	
IV.2	Przedsięwzięcia dotyczące zwiększania bezpieczeństwa (ekonomicznego, zdrowotnego i in.)	Różnorodne, przedsięwzięcia ukierunkowane na rozwijanie palety wsparcia oraz podnoszenia jakości i dostępności usług publicznych w zakresie zdrowia mieszkańców, bezpieczeństwa ekonomicznego (pomoc społeczna, zapobieganie ubóstwu i in.)	★★★	★	★
IV.3	Efektywne wsparcie potrzebujących	Zwiększenie liczby miejsc wsparcia środowiskowego Rozwój opieki dziennej i całodobowej dla niepełnosprawnych seniorów; Wprowadzenie systemu teleopieki;	★★★	★	★

		Edukacja włączająca dzieci z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego w szkołach ogólnodostępnych; Poprawa dostępu do edukacji dla uczniów z niepełnosprawnościami;			
IV.4	Kontynuacja wsparcia rozwoju i aktywności organizacji społecznych	Wsparcie powstawania nowych organizacji; Wspieranie istniejących organizacji społecznych w kierunkach zgodnych z celami rozwoju miasta; Wsparcie ze szczególnym akcentem na organizacje zajmujące się: wspieraniem osób w kryzysie bezdomności, ubogich itd.; młodzieżą; zdrowym stylem życia, kulturą.	★ ★ ★	★	★ ★
IV.5	Kompleksowe działania dotyczące aktywizacji i wsparcia seniorów	Kontynuowanie i rozwój działań związanych z aktywizacją, integracją i wsparciem seniorów	★ ★ ★	★	★
IV.6	Aktywne, innowacyjne działania wobec grup i osób wykluczonych	Rozwijanie, obok standardowych metod, nowych i efektywnych działań wspierających osoby, rodziny czy grupy wykluczone (najuboższych, bezdomnych i in.) i zagrożonych wykluczeniem (np. tzw. ubogich pracujących) Kontynuacja i rozwój stargardzkiego modelu wsparcia wymagających tego grup społecznych w zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych i rozwiązywaniu towarzyszących temu problemów; wspieranie osób w kryzysie bezdomności Rozszerzenie programu mieszkań wspomaganych	★ ★ ★	★	★
IV.7	Innowacyjne projekty wspierające osoby niepełnosprawne i ich rodziny	Rozwój oraz wspieranie inicjatyw i nowych form wsparcia w opiece nad osobą niepełnosprawną (opieka wytchnieniowa - dzienna i całodobowa, asystent osoby niepełnosprawnej i in.)			
Zadania/programy/działania					
Nr	Przedsięwzięcie	Oczekiwany efekt			

IV.A	Zdrowie dla wszystkich	Łatwiej dostępne usługi zdrowotne dla wszystkich mieszkańców Poprawa zdrowia wszystkich grup mieszkańców Zdrowy tryb życia stargardzian	★★★	★	★★★
IV.B	Kontynuacja programu „Potrzebny dom”	Bezpieczeństwo i efektywne wsparcie osób i grup społecznych w zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych, ze szczególnym uwzględnieniem osób w kryzysie bezdomności	★★★	★	★★
IV.C	Stargardzcy Seniorzy	Wysoka jakość życia i szeroka oferta aktywności dla stargardzkich seniorów	★★★	★	★★★
IV.D	Stargard dla dzieci i młodzieży	Aktywna młodzież, zdrowe dzieci i młodzież, Młodzież dumna z mieszkania w Stargardzie	★★★	★★	★★★

„Więcej inwestować w młodzież!”

wypowiedź mieszkańca w ankiecie

V. Przestrzeń miasta i mobilność

Kierunki działań			Stopień osiągnięcia celów		
Nr	Kierunek	Opis	Celu 1	Celu 2	Celu 3
V.1	<u>Zrównoważony rozwój przestrzenny niwelujący obecnie występujące deficyty w strukturze przestrzennej (kontynuacja przebudowy struktury funkcjonalno-przestrzennej)</u>	Kształtowanie policentrycznego układu sprzyjającego minimalizowaniu potrzeby przemieszczania się na duże odległości (modernizacja i rozbudowa dzielnicowych centrów usługowo – handlowych z bliskim dostępem do usług publicznych); Koordynacja rozwoju przestrzennego z powstawaniem sieci niskoemisyjnego transportu (transport publiczny, trasy rowerowe i piesze – „skracanie drogi”); Przekształcenia w centrum miasta – centrowe funkcje, wysokiej jakości zabudowa, przyjazna i bezpieczna przestrzeń, zieleń; Uwzględnienie w planowaniu przestrzennym odpowiedzi na wyzwania klimatyczne;	★★	★	★★

		Aktywny dialog z gminami sąsiadującymi w zakresie koordynacji polityk przestrzennych.			
V.2	<u>Kreowanie systemu mobilności zrównoważonej w Stargardzie</u>	Rozwijanie oferty ekologicznego oraz niezawodnego transportu publicznego; Aktywna polityka parkingowa (parkingi P+R, strefy K+R, strefa płatnego parkowania w centrum); Uspokojenie ruchu w centrum (m.in. strefy piesze, woonerfy – atrakcyjne przestrzenie publiczne „wyrównujące” prawa wszystkich uczestników ruchu), wyeliminowanie ruchu tranzytowego z centrum na rzecz systemu obwodnicowego.	★★★	★★	★★★
V.3	Aktywna gospodarka nieruchomościami	Aktywna gospodarka nieruchomościami służąca rozwojowi miasta w zgodzie z kierunkami polityki przestrzennej i celami strategicznymi.	★★	★★	★
V.4	Bezpieczeństwo pieszych i ruchu rowerowego	Transformacja infrastruktury transportowej w kierunku pierwszeństwa i bezpieczeństwa pieszych oraz ruchu rowerowego.	★★★	★	★★★
V.5	Aktywne, ciągłe promowanie kultury rowerowej w mieście	Programy wobec różnych grup mieszkańców (dzieci, młodzież, pracujący i in.) promujące przemieszczanie się na rowerze jako domyślny sposób przemieszczania się.	★		★★★
Zadania/programy/działania					
<i>Nr</i>	<i>Przedsięwzięcie</i>	<i>Oczekiwany efekt</i>			
V.A	<i>Współpraca z partnerami na rzecz rozwoju SKM</i>	<i>Działania na rzecz wprowadzenie biletu metropolitalnego oraz uruchomienie połączenia do Kluczewa i wykorzystanie go do przejazdów wewnątrzmijskich (przystanki „Osiedle” i „Kluczewo”)</i>	★★★	★	★
V.B	<i>Obwodnica północna</i>	<i>Uspokojenie ruchu samochodowego w centrum miasta, tworzenie przestrzeni przyjaznej dla pieszego i rowerzysty</i>	★★	★	★
V.C	<i>Plac Wolności i ul. Wyszyńskiego</i>	<i>Uspokojenie ruchu samochodowego w centrum miasta, tworzenie przestrzeni przyjaznej dla pieszego i rowerzysty</i>	★★★	★	★★

V.D	Przebudowa ul. Szczecińskiej	Uspokojenie ruchu samochodowego w centrum miasta, tworzenie przestrzeni przyjaznej dla pieszego i rowerzysty	★★	★	★
V.E	Zmiana jakości przestrzeni osiedli (projekt pilotażowy os. Zachód)	Poprawa jakości życia, odbetonowanie, zmiana jakości przestrzeni	★★★	★	★★
V.F	Program „Rowerowy Stargard” mający na celu zwiększanie udziału roweru w strukturze podróży w mieście (rozwój tras i dróg rowerowych oraz działania promocyjne)	Poprawa bezpieczeństwa rowerzystów	★★★	★	★★★
V.G	Dążenie do sformułowania i spisania z gminami ościennymi zasad współdziałania – wzajemnych oczekiwań i warunków współpracy (przede wszystkim w zakresie polityki przestrzennej oraz dostępu do usług publicznych)	Uzyskanie przejrzystości w zakresie struktury korzyści i kosztów (nie tylko finansowych) dla poszczególnych gmin oraz ich mieszkańców wynikających z procesu „rozlewania” się zabudowy miasta na sąsiednie gminy.	★★	★★★	
V.H.	Wprowadzenie innowacji w mobilności miejskiej (systemy zarządzania ruchem, elektromobilność, Internet rzeczy i in.)	Większa efektywność mobilności w mieście, poprawa jakości powietrza	★★	★★	★

„Transport publiczny – regularna i gęsta sieć”

wypowiedź mieszkańca w czasie spaceru badawczego

VI. Mieszkalnictwo					
Kierunki działań			Stopień osiągnięcia celów		
Nr	Kierunek	Opis	Celu 1	Celu 2	Celu 3
VI.1	<u>Zapewnianie dostępności mieszkań dla różnych grup dochodowych i różnych grup społecznych (młodych, rodzin, seniorów, nowych mieszkańców), także jako istotna przewaga w europejskiej konkurencji o mieszkańca</u>	<p>Budowa mieszkań czynszowych z wykorzystaniem Funduszu Dopłat oraz podejmowanie nowych inwestycji przez TBS.</p> <p>Wykorzystanie doświadczeń TBS w zakresie innowacyjnych przedsięwzięć dla podejmowania nowych inicjatyw inwestycyjnych i społecznych.</p> <p>Doskonalenie współpracy z deweloperami w celu optymalizacji udziału sektora prywatnego w rozwoju Stargardu.</p>	★★★	★★	★

VI.2	Poprawa standardu tkanki mieszkaniowej	Modernizacja zasobu komunalnego i organizacja mechanizmów wspierających lub pobudzających inwestycje modernizacyjne w prywatnym, spółdzielczym i komunalnym zasobie mieszkaniowym.	★★	★★	★
VI.3	Polityka wsparcia najemców w trudnej sytuacji finansowej	System obniżek czynszów w zasobach komunalnych, zmniejszanie skali najmu socjalnego oraz system oddłużania najemców i zapobiegania zadłużeniom.	★★★		★
VI.4	<u>Tworzenie korzystnych warunków dla lokowania budownictwa mieszkaniowego, w tym jednorodzinnego w granicach administracyjnych Stargardu</u>	Działania planistyczne, inwestycyjne i organizacyjne sprawiające, że budownictwo mieszkaniowe w Stargardzie będzie konkurencyjne (pod względem jakości, dostępności do usług publicznych i standardu przestrzeni miejskiej) w stosunku do innych opcji.	★★★	★★★	★
Zadania/programy/działania					
<i>Nr</i>	<i>Przedsięwzięcie</i>	<i>Oczekiwany efekt</i>			
VI.A	Włączenie oferty mieszkań STBS do programu Stargard VITA!	Przyciągnięcie nowych mieszkańców do Stargardu poprzez sformułowanie specjalnej oferty STBS dla nowych mieszkańców lub osób, które miasto chce „zatrzymać” – z dopuszczeniem opłacenia partycypacji przez przedsiębiorców lub miasto.	★★★	★★	
VI.B	Wzmocnienie roli STBS jako podmiotu realizującego politykę miasta m.in. poprzez rozwój jego oferty oraz budowanie wizerunku modelowego inwestora mieszkaniowego nadającego ton inwestycjom w mieście (kształtującego standard zabudowy mieszkaniowej, realizującego cele społeczne i klimatyczne, podejmującego inwestycje poprawiające wizerunek miasta i jego strukturę urbanistyczną).	Poszerzenie oferty mieszkaniowej dla osób o średnich dochodach - np. budowa nowych mieszkań z partycypacją, program dojścia do własności. Stale podnoszenie standardu nowej zabudowy mieszkaniowej w Stargardzie.	★★★	★★	
VI.D	Zwiększenie zasobów mieszkaniowych miasta	Poszerzenie oferty mieszkaniowej dla osób o niskich dochodach.	★★★	★★	

VI.E	<i>Program przygotowania infrastrukturalnego terenów pod nową zabudowę oraz sprzedaży tych gruntów pod budownictwo mieszkaniowe (os. Pyrzyckie, Giżynek, Lotnisko, os. Kossaka), w tym zadbanie o ich przyszłe zagospodarowanie w standardzie miasta przyjaznego (np. poprzez zbywanie gruntów pod mieszkalnictwo wielorodzinne pod warunkiem przedłożenia koncepcji urbanistyczno-architektonicznej)</i>	<i>Stworzenie korzystnych warunków dla powstawania w Stargardzie nowej prywatnej zabudowy mieszkaniowej charakteryzującej się wysokimi walorami architektonicznymi, użytkowymi i urbanistycznymi.</i>	★★	★★★	★
VI.F	<i>Budowa infrastruktury edukacyjnej towarzyszącej nowej zabudowie mieszkaniowej – nowe budynki oświatowe i infrastruktura przyszłolna</i>	<i>Rozwój kształcenia i infrastruktury sportowo-rekreacyjnej</i>	★★★	★	★★

„Większa dostępność do mieszkań dla młodych, których nie stać na kredyt”

wypowiedź mieszkańca w ankiecie

VII. Kompleksowa rewitalizacja

Kierunki działań			Stopień osiągnięcia celów		
Nr	Kierunek	Opis	Celu 1	Celu 2	Celu 3
VII.1	<u>Wykorzystanie narzędzi ustawy o rewitalizacji. również w celu optymalizacji finansów lokalnych</u>	Określenie specjalnej strefy rewitalizacji oraz inne działania zwiększające potencjał montażu finansowych na rzecz m.in. poprawy stanu nieruchomości, przestrzeni oraz infrastruktury na obszarze rewitalizacji.	★★	★★★	★
VII.2	<u>Integracja i aktywizacja społeczności lokalnych</u>	Organizacja lokalnych miejsc spotkań, domów sąsiedzkich, wspierania oddolnych inicjatyw; Ugruntowanie współpracy z organizacjami społecznymi na obszarach objętych rewitalizacją.	★★★	★	★
VII.3	<u>Rozwijanie palety projektów rewitalizacyjnych</u>	Włączenie w proces rewitalizacji właścicieli nieruchomości, wspólnot, lokalnego biznesu w celu efektywnego osiągnięcia celów rewitalizacji.	★	★★	★

Zadania/programy/działania					
Nr	Przedsięwzięcie	Oczekiwany efekt			
VII.A	Stworzenie na obszarze rewitalizacji miejsc aktywności lokalnej/domów sąsiedzkich – urządzonych drobnym kosztem miejsc, w których mieszkańcy i organizacje społeczne mogą spotykać się i podejmować działania społecznie użyteczne	Tworzenie atrakcyjnych warunków dla rozwoju przedsiębiorstw	★★★		★
VII.B	Urządzenie bulwarów nad Kanałem Młyńskim i zagospodarowanie terenów przyległych do kanału.	Kształtowanie przyjaznej i atrakcyjnej przestrzeni miejskiej na obszarze rewitalizacji tworzącej warunki dla pożądanych zmian społecznych i gospodarczych.	★★★	★	★
VII.C	Modernizacja zabudowy komunalnej w rejonie ul. Wojska Polskiego wraz z przekształceniem jej otoczenia.	Poprawa warunków zamieszkania – standardu mieszkaniowego zasobu komunalnego oraz jakości otaczającej przestrzeni miejskiej.	★★★	★★	★

VIII. Kultura i dziedzictwo					
Kierunki działań			Stopień osiągnięcia celów		
Nr	Kierunek	Opis	Celu 1	Celu 2	Celu 3
VIII.1	<u>Wspieranie kultury i infrastruktury czasu wolnego dla zwiększenia jakości życia w mieście</u>	<p>Ciągłe rozwijanie oferty kulturalnej dla wszystkich grup odbiorców, szczególnie młodzieży i osób wykluczonych/ zagrożonych wykluczeniem;</p> <p>Działania kulturalne jako element społecznych działań w ramach rewitalizacji;</p> <p>Tworzenie innowacyjnych miejsc i wydarzeń związanych z czasem wolnym (sport, rekreacja, kultura, zainteresowania itd.).</p>	★★★	★	
VIII.2	Wykorzystanie cennych historycznie i kulturowo obiektów na nowe funkcje	Nadanie nowych funkcji cennym obiektom, z poszanowaniem i wyeksponowaniem wartości historycznej.	★★	★★	★
VIII.3	<u>Dziedzictwo jako zasób</u>	Dbłość o bogate dziedzictwo Stargardu w celu tworzenia wizerunku miasta atrakcyjnego turystycznie.	★★★	★★	★

VIII.4	Promocja dziedzictwa miasta i budowanie jego potencjału turystycznego	Promocja w kraju i za granicą; Rozwijanie palety usług i atrakcji turystycznych.	★★★	★★★	
VIII.5	Kultura jako podstawa tożsamości	Projekty (zwłaszcza dla dzieci i młodzieży) ukierunkowane na poczucie związania z miastem i dumy z zamieszkiwania w nim, bazujące na dziedzictwie materialnym i niematerialnym miasta.	★★★	★	
Zadania/programy/działania					
<i>Nr</i>	<i>Przedsięwzięcie</i>	<i>Oczekiwany efekt</i>			
VIII.A	Program rozwoju oraz budowa oferty wokół działań Stargardzkiego Centrum Nauki oraz Książnicy	Podniesienie jakości życia w Stargardzie – poprawa oferty czasu wolnego i impuls dla aktywności kulturalno-naukowej.	★★★	★	
VIII.B	Modernizacja amfiteatru połączona z dostosowaniem go do wyzwań klimatycznych – proklimatyczny Amfiteatr 2.0	Przywrócenie funkcjonalności istotnego miejsca na mapie Stargardu z uwzględnieniem odpowiedzi na wyzwania klimatyczne („odbetonowanie” powierzchni).	★★★	★	★
VIII.C	Nadanie nowej funkcji Dworcowi Wąskotorowemu	Efektywne wykorzystanie przestrzeni kulturowej miasta.	★★	★	★
VIII.D	Trasa Muzealna	Wykorzystanie potencjału dziedzictwa kulturowego, stworzenie nowego produktu turystycznego, nadanie nowych funkcji basztom bramom.	★★★	★	★
VIII.E	Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej (OSIR, lodowisko w parku Chrobrego, stadion I-ligowy)	Podniesienie jakości życia w Stargardzie – poprawa oferty czasu wolnego i impuls dla zachowań prozdrowotnych.	★★★	★	★★

IX. Obywatelski Stargard

Kierunki działań		Stopień osiągnięcia celów			
Nr	Kierunek	Opis	Celu 1	Celu 2	Celu 3
IX.1	<u>Rozwój aktywności obywatelskiej różnych grup mieszkańców</u>	Stwarzanie warunków dla rozwoju Trzeciego Sektora, w tym w sferach związanych z czasem wolnym dla młodzieży, ekologią, rozwijaniem talentów i umiejętności itd.; Ciągłe działania na rzecz aktywizowania mieszkańców Stargardu i budowania poczucia	★★★	★	★

		<p>sprawstwa, promowanie i rozwój budżetu obywatelskiego.</p> <p>Rozwój, wzmacnianie i promowanie aktywności obywatelskiej różnych grup mieszkańców;</p> <p>Rozwijanie współpracy z radą senioralną i radą młodzieżową - Młodzieżowym Zespołem Doradczym Prezydenta Miasta;</p> <p>Promowanie roli społeczników i wolontariuszy;</p>			
IX.2	Innowacyjne przedsięwzięcia angażujące dzieci i młodzież	<p>Rozwijanie palety działań i przedsięwzięć aktywizujących dzieci i młodzież, zwłaszcza w celu zdrowego stylu życia, „oderwania od ekranów”, budowania tożsamości lokalnej i wzmacniania aktywności społecznej;</p> <p>Wspieranie działań młodzieży mających na celu samoorganizację się, rozwój i promocja wolontariatu, wspieranie liderów młodzieżowych;</p> <p>Włączenie młodzieży w realizację budżetu partycypacyjnego - uruchomienie Młodzieżowego Budżetu Obywatelskiego w celu intensyfikacji działań aktywizujących młodzież i włączając ich w procesy decyzyjne - mając na uwadze zasadę "nic o nas bez nas" - opracowanie i realizacja projektu mającego na celu zapoznanie młodzieży szkolnej z ideą MBO (zajęcia wprowadzające, zajęcia warsztatowe, wybór projektów i ich realizacja);</p> <p>Rozwój systemu wsparcia inicjatyw młodzieżowych - kształcenie kadr pracujących z młodzieżą, wyłonienie i kształcenie liderów młodzieżowych;</p> <p>Kontynuacja dobrych praktyk m.in. programu Sieci Szkół Promujących Zdrowie</p>	★★★	★	★
IX.3	<u>Dialog międzypokoleniowy</u>	<p>Działania ukierunkowane na współpracę w ramach wspólnoty lokalnej (w tym inicjatywy międzypokoleniowe), żeby likwidować bariery wynikające z różnic międzypokoleniowych, a także podtrzymywać i wzmacniać relacje społeczne (budowanie tożsamości lokalnej)</p>	★★★		★★

Zadania/programy/działania					
Nr	Przedsięwzięcie	Oczekiwany efekt			
IX.A	Inkubator inicjatyw społecznych	Stworzenie systemowego mechanizmu wsparcia tworzenia i rozwoju inicjatyw i organizacji oddolnych	★★	★★	★
IX.B	Aktywna młodzież	Znaczący wzrost aktywności młodzieży i dzieci, zwiększenie postaw obywatelskich, rozwinięty wolontariat	★★	★	★
IX.C	Trzeci Sektor w Stargardzie	Wysoka aktywność organizacji społecznych w mieście Korzyści dla mieszkańców wynikające z działalności i oferty organizacji społecznych w różnych aspektach życia: zdrowia, kultury, sportu, rekreacji, zainteresowań, filantropii i in.	★★	★★	★

„W mieście powinna powstać Rada Biznesu, dla wspólnych działań władz miasta i lokalnych przedsiębiorców”

wypowiedź przedsiębiorcy w czasie wywiadu

X. Zarządzanie inteligentnym miastem					
Kierunki działań			Stoień osiągnięcia celów		
Nr	Kierunek	Opis	Celu 1	Celu 2	Celu 3
X.1	Cyfryzacja Stargardu	Cyfryzacja procedur urzędowych, zapewniania usług publicznych, informacji, zarządzania infrastrukturą i in.	★★★	★★	★
X.2	<u>Budowanie gotowości na nowe formy finansowania rozwoju i funkcjonowania miasta</u>	Przedsięwzięcia i projekty oparte na partnerstwach i montażach finansowych (partnerstwo publiczno-prywatne, partnerstwa publiczno-publiczne, publiczno-społeczne) dla zwiększenia potencjału finansowania działań rozwojowych w dobie recesji i „odbudowy” światowej gospodarki „Smart city” - wdrażanie systemów i projektów zwiększania efektywności funkcjonowania miasta dzięki zastosowaniu nowych technologii	★★	★★	★
X.3	Rozwijanie potencjału instytucjonalnego Urzędu Miejskiego i jednostek podległych	Ciągłe szkolenie, motywowanie i doskonalenie kadry urzędniczej dla zwiększania efektywności	★★	★★	★★

		funkcjonowania Urzędu Miasta i jednostek podległych			
Zadania/programy/działania					
<i>Nr</i>	<i>Przedsięwzięcie</i>	<i>Oczekiwany efekt</i>			
X.A	<i>Realizacja przedsięwzięcia PPP w celu wykreowania wielofunkcyjnej i niskoemisyjnej zabudowy o charakterze wielkomiejskim z wykorzystaniem zasobu gruntów miejskich („Stargardzka Wenecja” lub inny)</i>	<i>Realizacja przedsięwzięć miastotwórczych przy wykorzystaniu prywatnego finansowania. Nabycie kompetencji do podejmowania przez Urząd Miejski zaawansowanych formalnie projektów przynoszących miastu wielorakie korzyści.</i>	★★	★★★	★
X.B	<i>Program wymiany stażowej urzędników z innymi samorządami w Polsce (być może też za granicą) w celu transferu dobrych praktyk i podnoszenia kwalifikacji kadr urzędniczych</i>	<i>Podnoszenie kwalifikacji urzędników, promocja miasta poprzez dzielenie się z innymi samorządami doświadczeniami Stargardu. Budowanie sieci współpracy międzysamorządowej. Znaczący wzrost aktywności młodzieży i dzieci, zwiększenie postaw obywatelskich, rozwinięty wolontariat</i>		★★	
X.C	<i>Plan udostępniania jak najszerszej palety spraw urzędowych, administracyjnych i konsultacyjnych (w Urzędzie Miejskim i podmiotach podległych) na platformach cyfrowych oraz dostępu on-line do danych i informacji miejskich</i>	<i>Znaczący wzrost aktywności młodzieży i dzieci, zwiększenie postaw obywatelskich, rozwinięty wolontariat</i>	★★	★★★	

MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ

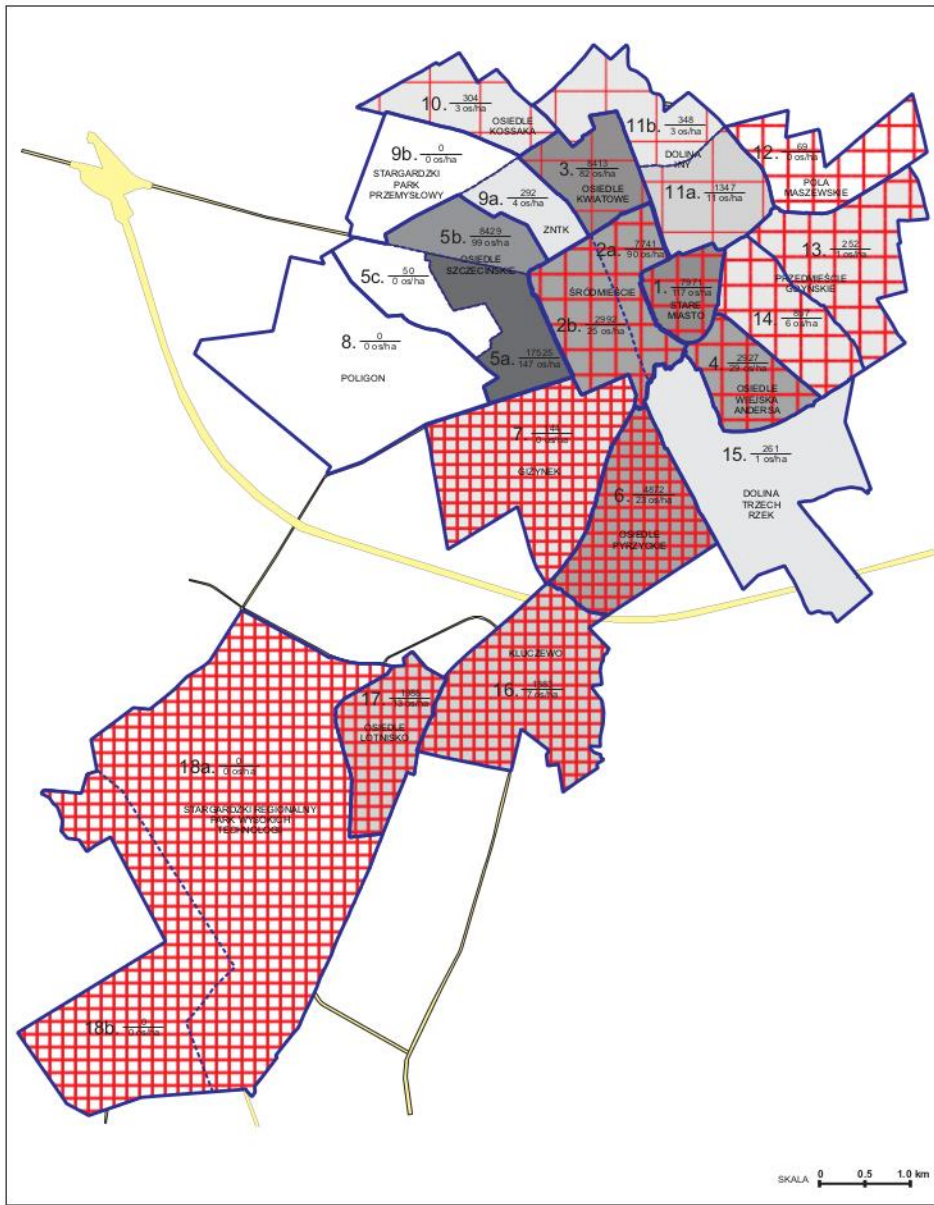
Każde miasto, w tym Stargard, jest złożoną strukturą funkcjonalno-przestrzenną zmieniającą się w czasie i mającą swoją historię. W historii miasta można wyodrębnić kolejne etapy rozwoju struktury przestrzennej wraz z ich głównymi elementami: centrami, osiami kompozycji i dominantami, w kontekście planowanych zmian. Głównymi celami rozwoju przestrzennego miasta, które pozwolą zapewnić wzrost poziomu jakości życia mieszkańcom powinny być integracja kompozycji przestrzennej, zrównoważenie rozwoju przestrzennego, rewitalizacja obszarów zaniedbanych i rewaloryzacja zespołów zabudowy historycznej oraz przeciwdziałanie zagrożeniu powodziowemu.

Procesy inwestycyjne w przestrzeni Stargardu ukierunkowane będą na:

- poprawę jakości zabudowy i infrastruktury obszaru rewitalizacji, który wymaga interwencji przede wszystkim w zakresie tkanki mieszkaniowej,
- rozwój terenów przemysłowych – w Stargardzie funkcjonują dwa główne obszary przemysłowe, Stargardzki Park Przemysłowy oraz Park Przemysłowy Nowoczesnych Technologii, SPP posiada już pełną infrastrukturę niezbędną do lokowania nowych przedsiębiorstw, dlatego dalsze wysiłki inwestycyjne należy skupić na PPNT,
- zagospodarowanie kluczowych obszarów mieszkalnictwa, położonych poza centrum w celu stworzenia samowystarczalnych osiedli z dostępem do szerokiego wachlarza usług publicznych i komercyjnych, tak aby odciążać centrum miasta,
- otwarcie miasta na tereny położone nad rzeką Iną i Kanałem Młyńskim aby wykorzystać ich potencjał turystyczny i rekreacyjny i stworzyć zielone, ekologiczne enklawy na terenie miasta,
- przebudowa kluczowych ciągów komunikacyjnych stanowić będą motor zmian w centralnej przestrzeni miasta, których rezultatem będzie m.in. uspokojenie ruchu samochodowego w centrum i zmiana funkcjonalności przestrzeni na bardziej przyjazną pieszym i rowerzystom.

Struktura została zwizualizowana na 2 planszach:

- pierwsza - przedstawiająca sieć osadniczą,

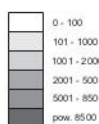
STRUKTURA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA

Struktura osadnicza

GĘŚCİŚĆ ZALUDNIENIA:

18b. $\frac{0}{0 \text{ os/ha}}$

- ilość mieszkańców w jednostce/podjednostce
- ilość osób na jednostkę powierzchni
- jednostka/podjednostka

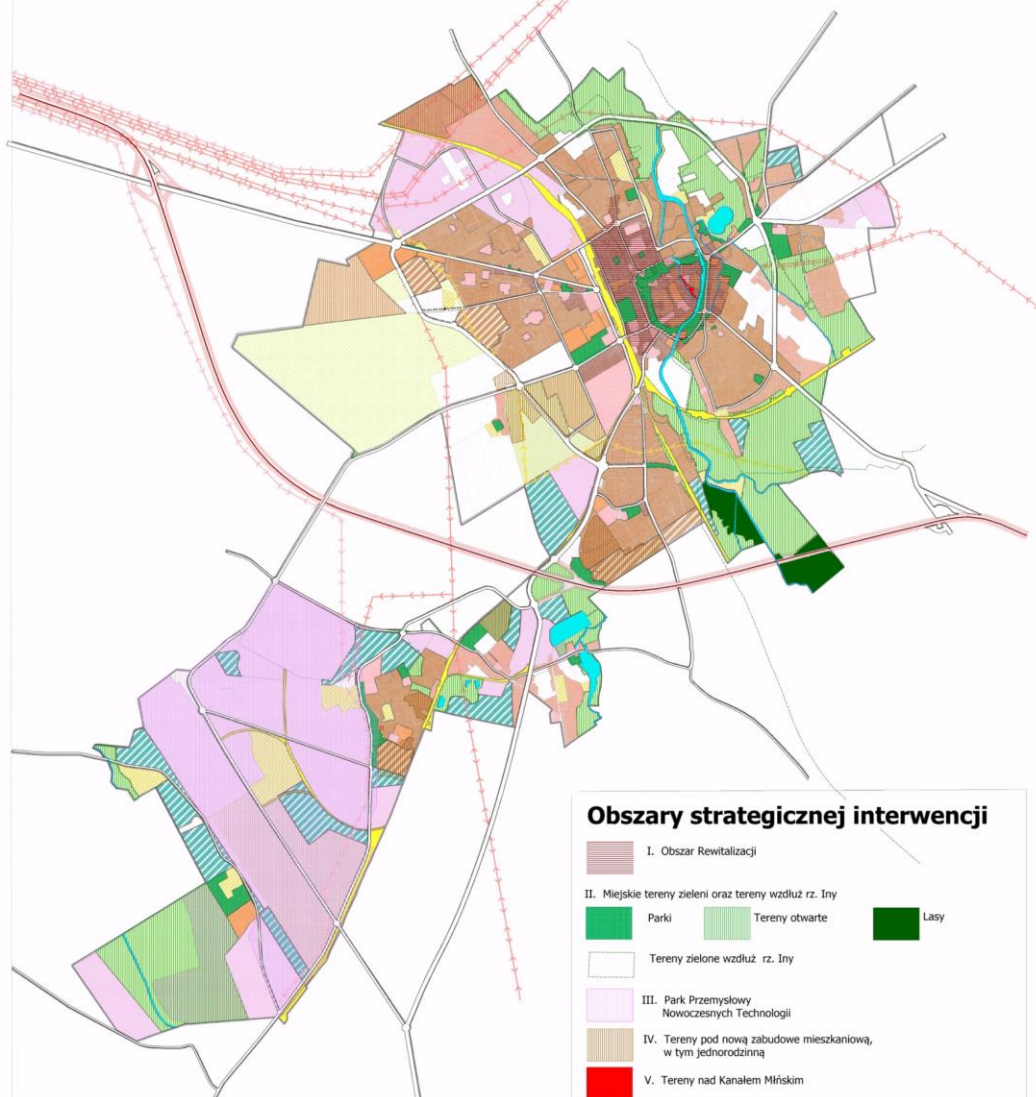

PERCEPCJA SZANS ROZWOJOWYCH WEDŁUG MIESZKAŃCÓW DZIELNICY:

BARDZO ROZWOJOWA
 OGRANIČZONE MOŻLIWOŚCI ROZWOJU
 ROZWOJOWA
 BEZ SZANS ROZWOJOWYCH

- druga - obrazująca podział funkcjonalny przestrzeni według funkcji: mieszkaniowej, przemysłowej, terenów rekreacji, wypoczynku i zieleni, obszary strategicznej interwencji, układ komunikacyjny i infrastrukturę zaopatrzenia w energię elektryczną i gaz.

MIASTO STARGARD

Obszary strategicznej interwencji

- I. Obszar Rewitalizacji
- II. Miejskie tereny zielone oraz tereny wzdłuż rz. Iny
 - Parki
 - Tereny otwarte
 - Lasy
 - Tereny zielone wzdłuż rz. Iny
- III. Park Przemysłowy Nowoczesnych Technologii
- IV. Tereny pod nową zabudowę mieszkaniową, w tym jednorodzinną
- V. Tereny nad Kanalem Młńskim

PLANSZA PODSTAWOWA - STRUKTURA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA

OZNACZENIA (Na podstawie stanu istniejącego użytkowania terenu - ortofotomapa 2020r. - oraz układu docelowego ze "Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego z 2018")

Tereny mieszkaniowe

- Obecna
- Do zagospodarowania
- Tereny mieszkalno-usługowe

Tereny rekreacji i wypoczynku

- Obecne parki
- Lasy istniejące
- Uzupelnienie systemów zieleni leśnej
- DO ZAGOSPODAROWANIA:
- Do zagospodarowania
- Zieleni towarzysząca
- Otwarte tereny zielone (przewietrzanie miasta)

Tereny przemysłowe

- KATEGORIE PRZEZNACZENIA TERENU
- PS - tereny produkcyjno - skladowe
 - PS - Do zagospodarowania
 - TT - tereny techniczne miasta (ujęcie wody, oczyszczalnia)

Granice miasta

Systemy zaopatrzenia Komunikacja

- GLÓWNE SYSTEMY zaopatrzenia w media
- GPZ Główny Punkt Zasilania 220kV / 110 kV
 - gazociąg średniciaśniewowy
 - linie energetyczne wysokiego napięcia
 - planowane linie energetyczne wysokiego napięcia
 - Obwodnica S-10
 - Ulice zbiorcze i główne

Wody/retencja

- Wody istniejące i proj. zbiorniki retencyjne
- KD KD - tereny drog publicznych
- KK KK - tereny komunikacji kolejowej

Opracowanie: Wydział Planowania i Rozwoju Urzędu Miejskiego w Stargardzie 10.03.2021r.

Działania Strategii w przestrzeni

Docelowa struktura funkcjonalno-przestrzenna będzie rezultatem koncentracji wysiłków inwestycyjnych w następujących obszarach:

- Obszar rewitalizacji wymaga zaangażowanie środków szczególnie w zakresie poprawy jakości tkanki mieszkaniowej z naciskiem na sektor komunalny oraz były budynki komunalne przekazane w ręce prywatne przy braku nakładów na ich remonty.
- W Parku Przemysłowym Nowoczesnych Technologii pozostaje bogata oferta terenów inwestycyjnych, których uruchomienie wymaga rozbudowy istniejącej infrastruktury drogowej i technicznej.
- Oferta kluczowych terenów mieszkaniowych zapewniająca uzbrojone nieruchomości z dostępem do sieci dróg, położone w obszarze istniejących osiedli z dostępem do usług publicznych i komercyjnych, obejmująca mieszkalnictwo jedno – i wielorodzinne.
- Otwarcie miasta na wodę. Zagospodarowanie turystyczne i rekreacyjne terenów przy rzece Inie i nad Kanał Młyńskim w połączeniu z ciągłym polepszaniem jakości miejskich terenów zielonych.
- Uspokojenie ruchu samochodowego w centrum miasta dzięki wyprowadzeniu go poza centrum – na projektowaną Obwodnicę Północną – oraz przebudowę ulicy Kardynała Stefana Wyszyńskiego i Placu Wolności i większe otwarcie ich na ruch pieszy i rowerowy, połączone z poprawą dostępności transportem publicznym i podniesieniem jakości przestrzeni.

POLITYKA PRZESTRZENNA

Podstawowym dokumentem określającym politykę przestrzenną w Stargardzie, w tym lokalne zasady zagospodarowania przestrzennego, jest studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (dalej: *studium*). Na jego podstawie (tak, aby nie naruszać ustaleń studium) uchwalane są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (dalej: *plany miejscowe*) w celu ustalenia przeznaczenia terenów oraz określenia sposobów ich zagospodarowania i zabudowy. Jeśli więc wąsko rozumieć ustawowy wymóg zawarcia w Strategii STARGARD 2030 ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej, to będą one adresowane do tych aktów prawnych oraz organów, które je przygotowują i uchwalają. Niemniej jednak akty te definiują jedynie określone ramy dla zagospodarowania przestrzennego, które będą następnie wypełniane treścią przez właścicieli nieruchomości i inwestorów (publicznych i prywatnych) – w zależności od rygoryzmu planów miejscowych dysponują oni mniejszą lub większą swobodą w tym zakresie. Dodatkowo niedoskonałości krajowego systemu planistycznego w praktyce poza kontrolą lokalnej polityki przestrzennej pozostawiają decyzje o warunkach zabudowy, które nie muszą być spójne ze studium, a mogą co do zasady być uzyskane na terenach, dla których nie uchwalono planu miejscowego (ok. 60% powierzchni Stargardu). Złożoność sytuacji pogłębia istnienie tzw. specustaw, które wyłączają część inwestycji publicznych spod jurysdykcji systemu planistycznego. W końcu wreszcie na ostateczny kształt zagospodarowania przestrzeni miasta wpływa szereg działań lub decyzji, które dotyczą zagadnień wykraczających poza system planowania i zagospodarowania przestrzennego (np. obrotu nieruchomościami, trendów społecznych, wykorzystania nowych technologii, itd.).

Powyższe okoliczności powodują, że w rzeczywistości rozwój przestrzenny miasta nie zależy wyłącznie od władz miasta, ale jest determinowany przez działania różnych osób i podmiotów. Tym samym rekomendacje w zakresie polityki przestrzennej Stargardu powinny zostać sformułowane pod adresem nie tylko władz miasta, ale wszystkich osób i podmiotów, którzy będą mieli na niego wpływ. W szczególności dotyczyć one będą tych członków wspólnoty samorządowej, którzy swymi działaniami lub rozstrzygnięciami bezpośrednio lub pośrednio oddziaływać będą na przestrzeń miejską.

„Jak najmniej betonować”

wypowiedź mieszkańca w czasie spaceru badawczego

Nadrzędną rolę wobec rekomendacji mają ustalenia strategii w zakresie polityki przestrzennej – te mają charakter konkretny i stanowią zobowiązanie władz miasta do sprecyzowanych działań, w tym zawarcia określonych treści w aktach planowania przestrzennego.

I tak, uwzględniając cele Strategii STARGARD 2030, – tak, aby ułatwić, usprawnić lub nadać odpowiedni priorytet zaplanowanym w niej kierunkom działań i zadaniom – jako ustalenia w zakresie polityki przestrzennej wskazuje się:

- kontynuowanie uchwalania planów miejscowych w celu uzyskania pełnego pokrycia planistycznego na wszystkich obszarach, na których koncentruje się nowa zabudowa, oraz na obszarach wymagających planu miejscowego w celu ochrony ich przed zabudową,
- prowadzenie przez władze miasta aktywnej gospodarki nieruchomościami – na tyle, na ile pozwalają na to obowiązujące ramy prawne i możliwości budżetowe – w celu przyczyniania się do osiągnięcia celów Strategii STARGARD 2030 oraz realizacji planów miejscowych (m.in. poprzez scalenia i podziały, zbywanie nieruchomości gruntowych z uwzględnieniem przedłożonej przez nabywcę koncepcji urbanistyczno-architektonicznej zagospodarowania, przedsięwzięcia o charakterze PPP, w których koncepcja zagospodarowania jest jednym z kryteriów wyboru partnera, korzystanie z prawa pierwokupu, a w razie konieczności – także z wyłączenia)
- dążenie do praktycznego wdrożenia priorytetu (np. poprzez tworzenie korzystnych warunków) dla inwestycji typu „*brownfield*” (ponowne wykorzystanie terenu/budynku zamiast budowy na dotąd niezagospodarowanym terenie)
- co do zasady lokalizowanie zabudowy poza granicami wyznaczonych w treści studium terenów szczególnego zagrożenia powodzią, oraz zabezpieczenie na tych terenach 30 cm powyżej rzędnej wód powodziowych o prawdopodobieństwie wystąpienia 1% istniejącej oraz ewentualnej nowej zabudowy (dla której konieczne jest uzyskanie pozwolenia wodno-prawnego), a ponadto stosowanie na tych terenach ograniczeń, o których mowa w art. 77. ust. 1 pkt 3 ustawy Prawo wodne (Dz. U. z 2020 r. poz. 310 ze zm.)
- zawarcie w uchwalanych lub aktualizowanych aktach planistycznych treści, które tworzyć będą warunki dla skutecznej odpowiedzi na wyzwania związane z kryzysem klimatycznym (zmiany klimatyczne, dążenie do neutralności energetycznej, zanieczyszczenie środowiska, oszczędzanie dostępnych zasobów), w szczególności chodzi o:
 - określenie parametrów urbanistycznych (powierzchnia biologicznie czynna, wskaźniki parkingowe) w zależności od lokalnych uwarunkowań, ale w taki sposób, aby sprzyjały one realizacji celów Strategii STARGARD 2030,
 - uwzględnienie rozwiązań służących zrównoważonej mobilności (zapewnienie w możliwie najszerszych obszarach miasta dostępności pieszej do szerokiego

- zakresu usług publicznych, kształtowanie przestrzeni miejskiej, zwłaszcza w centrum, w sposób podporządkowany priorytetowi dla ruchu pieszego, rowerowego i obsługi transportem publicznym),
- uwzględnienie potrzeb prowadzenia na terenie Stargardu aktywnej polityki klimatycznej (rozwój terenów zieleni i zieleni przyulicznej, zalesianie, korzystanie z ciepła systemowego, dopuszczenie rozproszonych instalacji OZE, małej i mikroretencji, wymóg ekologicznych rozwiązań w zakresie systemów ogrzewania i odprowadzania ścieków, tworzenie warunków dla zacienienia, ochrona terenów otwartych i innych z zakazem zabudowy z racji niekorzystnych dla budownictwa warunków ekofizjograficznych lub bez możliwości odprowadzenia ścieków i wód deszczowych do kanalizacji, korygowanie struktury przestrzennej miasta pod kątem kształtowania policentrycznej struktury minimalizującej potrzebę przemieszczania się samochodem),
 - odzwierciedlenie statusu ośrodka subregionalnego i ważnego bieguna SOM – tworzenie warunków, zwłaszcza na obszarze centralnym miasta, do kształtowanie atrakcyjnej i przyjaznej przestrzeni publicznej oraz lokalizacji funkcji miastotwórczych oraz większych założeń wielofunkcyjnych,
 - podjęcie przez władze miasta i podległe im podmioty aktywnych działań (bezpośrednio jako inwestorzy czy pośrednio poprzez działania organizacyjne lub promocyjne) w kierunku realizacji treści uchwalonych planów miejscowych oraz realizacji celów Strategii STARGARD 2030,
 - dążenie do zagospodarowywania lub kształtowania wymagających przekształcenia terenów miasta w oparciu o spójne koncepcje programowo-przestrzenne uwzględniające cele Strategii STARGARD 2030, co oznacza potrzebę:
 - przełożenie opracowanych już koncepcji na ustalenia aktów planowania przestrzennego,
 - zbywania przez miasto nieruchomości pod duże założenia inwestycyjne pod warunkiem zaproponowania przez nabywcę koncepcji urbanistyczno-architektonicznej zagospodarowania realizującej cele Strategii STARGARD 2030 (dotyczy także ewentualnego podejmowania wspólnych przedsięwzięć z prywatnymi partnerami w formule PPP),
 - opracowania nowych koncepcji programowo-przestrzennych dla obszarów ich dotąd pozbawionych, przy czym przynajmniej w odniesieniu do obszarów o kluczowym znaczeniu dla rozwoju miasta ma się to odbywać w wyniku przeprowadzenia konkursu architektoniczno-urbanistycznego,

- Aktywny udział w debacie publicznej – w celu z jednej strony poznania opinii mieszkańców, a z drugiej edukowania i uświadamiania w zakresie złożonych zależności i mechanizmów w przestrzeni obszarów zurbanizowanych – dotyczących kluczowych wyzwań polityki przestrzennej Stargardu i otaczającego go obszaru funkcjonalnego (zwłaszcza w odniesieniu do konsekwencji rozpraszania zabudowy wokół Stargardu).

„Potrzebne stworzenie deptaka w centrum miasta”

wypowiedź mieszkańca w ankiecie

Równocześnie wszystkim członkom wspólnoty samorządowej Stargardu rekomenduje się podejmowanie działań inwestycyjnych oraz dokonywanie innych wyborów i rozstrzygnięć mających bezpośredni lub pośredni wpływ na przestrzeń Stargardu i otaczającego go obszaru funkcjonalnego w taki sposób, aby:

- w miarę możliwości korzystać z odnawialnych źródeł energii (w tym lokalnych), podłączenia do miejskiego systemu ciepłowniczego oraz systemu kanalizacji,
- preferować korzystanie z obiektów handlowych i usługowych położonych albo w sąsiedztwie miejsca zamieszkania lub pracy albo w centrum Stargardu,
- różnicować – w zależności od potrzeb, warunków i odległości – sposób i środek przemieszczania się po mieście tak, aby minimalizować negatywny wpływ na środowisko,
- nie niszczyć, psuć lub zaśmiecać przestrzeni publicznych oraz wizerunku, estetyki i dziedzictwa kulturowego miasta,
- dbać o jakość, porządek i „zazielenienie” tych przestrzeni półpublicznych i prywatnych, na które ma się wpływ, a które oddziałują na estetykę i wizerunek miasta,
- kształtować zabudowę i zagospodarowanie nieruchomości w sposób nie rodzący konfliktów sąsiedzkich oraz przyczyniający się do tworzenia miasta przyjaznego oraz przygotowanego na wyzwania klimatyczne (potrzeba zieleni, zacienienia, powierzchni biologicznie czynnej, mikroretencji),
- w przypadku zmiany miejsca zamieszkania wybierać lokalizację (najlepiej na terenie miasta Stargard) zaopatrzoną w infrastrukturę techniczną oraz z łatwym dostępem do infrastruktury społecznej i usług publicznych oraz obsługą transportem publicznym.

Istotny wpływ na trendy rozwojowe w Stargardzie, w tym pośrednio na przestrzeń tego miasta, ma i będzie mieć polityka przestrzenna gmin sąsiadujących, a także Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego i całego województwa zachodniopomorskiego. Tak więc polityka przestrzenna Stargardu musi objąć postulaty wobec tych „zewnętrznych” polityk, a władze miasta artykułować swe stanowisko oraz starać się - przy wykorzystaniu dostępnych sobie mechanizmów - podejmować działania na rzecz urzeczywistnienia tych postulatów. Ich podstawą nie są

partykularne interesy, ale spoczywający solidarnie na wszystkich zainteresowanych gminach obowiązek prowadzenia polityki zrównoważonego rozwoju i minimalizowania zagrożeń klimatycznych.

W odniesieniu do gmin sąsiadujących (gmina wiejska Stargard, gmina Kobylanka, gmina Warnice) oczekuje się prowadzenia aktywnej polityki przestrzennej (w szczególności poprzez uchwalanie lub zmianę planów miejscowych) przeciwstawiającej się powstawaniu nowej, zwłaszcza rozproszonej zabudowy mieszkaniowej. W szczególności chodzi o taką zabudowę, wobec mieszkańców której nie będą w pełni zaspokajane usługi publiczne, w wyniku czego będą oni naturalnie ciążyć ku zaspokajaniu tych usług w Stargardzie. Ponadto od gmin sąsiadujących oczekuje się koordynacji z miastem Stargard kierunków rozwoju przestrzennego, także w kontekście rozmieszczenia sieci drogowej (w tym dróg rowerowych i ciągów pieszych), sieci i urządzeń infrastruktury technicznej, obiektów infrastruktury społecznej, obszarów chronionych i wolnych od zabudowy.

W odniesieniu do Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego i całego województwa zachodniopomorskiego postuluje się uwzględnianie w dokumentach strategicznych i planistycznych oraz bieżących rozstrzygnięciach zarządczych i inwestycyjnych:

- Stargardu jako ośrodka rangi subregionalnego w zakresie przypisywanej mu roli oraz lokowanych funkcji ponadlokalnych,
- potrzeb w zakresie regularnej obsługi Stargardu (także w podróżach wewnątrzmijskich) sprawnym kolejowym transportem aglomeracyjnym,
- potencjału kulturowego Stargardu jako czynnika rozwoju turystyki i gospodarki,
- potrzeby zacieśniania koordynacji polityk przestrzennych gmin w ramach SOM, w szczególności gmin miejskich z otaczającymi je gminami wiejskimi.

OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI (OSI)

OSI WOJEWÓDZKIE

W Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030 nie wskazano Obszarów Strategicznej Interwencji, w szczególności takich, które dotyczyłyby obszaru miasta Stargard, w związku z czym Strategia STARGARD 2030 nie ma możliwości odniesienia się do nich.

OSI KLUCZOWE DLA STARGARDU

Ustawową definicję obszarów strategicznej interwencji należy rozumieć w ten sposób, że są to strefy koncentracji istotnych dla miasta wyzwań lub potencjałów rozwojowych sprawiających, że w strategii objęto je szczególną uwagą i zaplanowano wobec nich konkretne działania interwencyjne. Biorąc to pod uwagę zdecydowano się wskazać następujące obszary strategicznej interwencji kluczowe z punktu widzenia treści i zamierzeń zawartych w Strategii STARGARD 2030.

Nr	Nazwa	Uzasadnienie	Zakres planowanych działań
I.	Obszar rewitalizacji	Obszar wyznaczony uchwałą Rady Miejskiej z uwagi na koncentrację negatywnych zjawisk wymaga szerokiej interwencji infrastrukturalnej (szczególnie w zakresie przestrzeni publicznej i tkanki mieszkaniowej) oraz oddziaływania na sferę społeczną i kulturową.	Realizacja przedsięwzięć zaplanowanych w GPR, a ponadto: Urządzenie bulwarów nad kanałem Młyńskim i zagospodarowaniem terenów przyległych do kanału Stworzenie na obszarze rewitalizacji miejsc aktywności lokalnej/domów sąsiedzkich – urządzonych drobnym kosztem miejsc, w których mieszkańcy i organizacje społeczne mogą spotykać się i podejmować działania społecznie użyteczne
II.	Miejskie tereny zieleni oraz tereny wzdłuż Iny	Tereny ten posiadają duży potencjał ekologiczny, kulturowo/turystyczny i w zakresie oferowania możliwości spędzania czasu wolnego – w świetle celów Strategii powinno się im poświęcić szczególną uwagę.	Ochrona i urządzenie terenów nad Iną pod hasłem „miasto nad wodą”

III.	Park Przemysłowy Nowoczesnych Technologii	Tworzenie nowych i atrakcyjnych miejsc pracy jednym z koniecznych warunków utrzymania trendu rozwojowego miasta i szansa na odwrócenie negatywnych zjawisk migracyjno-demograficznych. Dlatego jak dotąd Park i jego rozwój wymagają szczególnej uwagi ze strony władz miasta.	Przygotowanie terenów pod inwestycje w Parku Przemysłowym Nowoczesnych Technologii i przyciąganie inwestorów tworzących miejsca pracy
IV.	Tereny pod nową zabudowę mieszkaniową, w tym jednorodzinną	Władze miasta chcą aktywnie wspierać osiedlanie się / pozostawanie w Stargardzie, między innymi dzięki oferowaniu atrakcyjnych terenów pod zabudowę. Wiąże się z potrzebą kompleksowego przygotowania tych terenów oraz przemyślanym sposobie przeznaczania ich pod zagospodarowanie.	Program przygotowania infrastrukturalnego terenów pod nową zabudowę i zadbanie o ich przyszłe zagospodarowanie w standardzie miasta przyjaznego (np. poprzez zbywanie gruntów pod warunkiem przedłożenia koncepcji urbanistyczno-architektonicznej).
V.	Rejon ul. Wojska Polskiego od ul. Konopnickiej do ul. Orzeszkowej	Wskazane tereny stanowiące część obszaru rewitalizacji (OSI I), ale wymagają indywidualnego potraktowania z racji szczególnego nagromadzenia problemów społecznych i technicznych. Ta część obszaru rewitalizacji wymaga w najszerszym zakresie pilnej „zmiany wizerunku”.	Modernizacja zabudowy komunalnej w rejonie ul. Wojska Polskiego wraz z przekształceniem jej otoczenia. Ewentualna realizacja przedsięwzięcia PPP w celu wykreowania wielofunkcyjnej i niskoemisyjnej zabudowy o charakterze wielkomiejskim z wykorzystaniem zasobu gruntów miejskich.

SYSTEM REALIZACJI STRATEGII

Zarządzanie procesem wdrażania Strategii

Za realizację Strategii, zgodnie z rozdziałem IV Statutu Miasta Stargardu, odpowiada Prezydent Miasta. Wszystkie kluczowe decyzje będą podejmowane przez Prezydenta lub kolegialnie przez Prezydenta i Zastępców Prezydenta.

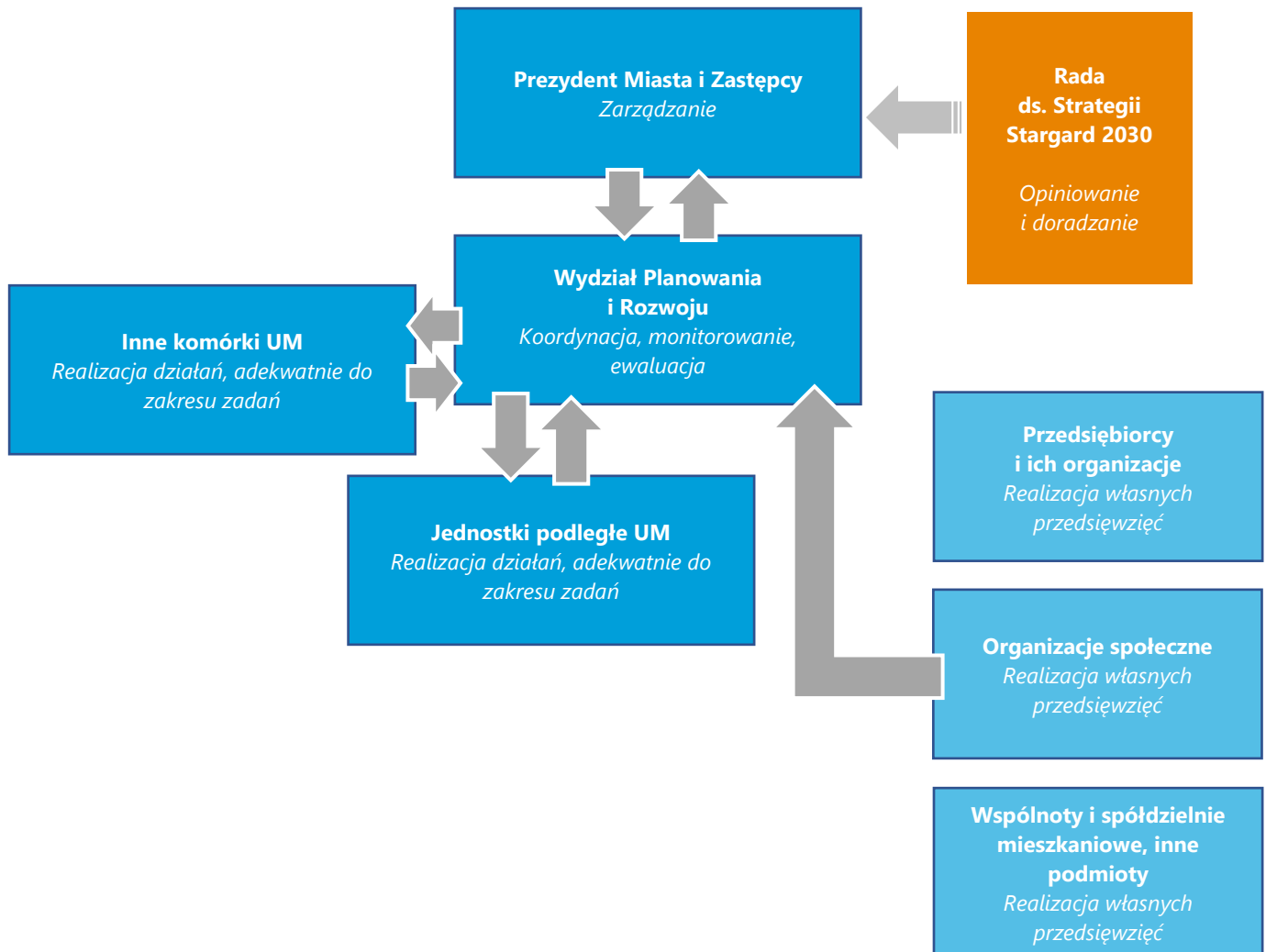
Za koordynację wdrażania Strategii, jej monitorowanie i ewaluację, odpowiadać będzie Wydział Planowania i Rozwoju w Urzędzie Miejskim. Do zadań Wydziału Planowania i Rozwoju będzie też należeć koordynowanie wdrażania poszczególnych działań i osiągnięcia celów Strategii wewnątrz Urzędu Miejskiego oraz między Urzędem a jednostkami podległymi.

Ponieważ jednak przyjęta filozofia Strategii akcentuje, że *Strategia to nie jednostronna obietnica władz miasta, ale wzajemne postanowienia i zobowiązania całej wspólnoty samorządowej*, jej wdrażanie będzie procesem uspołecznionym. W związku z tym, społeczność miasta będzie angażowana i zachęcana do włączenia się w osiągnięcie jej celów. W celu zinstytucjonalizowania i usprawnienia tej współpracy, niezwłocznie po uchwaleniu Strategii, powołana zostanie Rada ds. Strategii Stargard 2030. Rada będzie ciałem opiniodawczo-doradczym Prezydenta, będzie także uczestniczyć w ocenie realizacji Strategii. Rada będzie spotykać się nie rzadziej niż raz na rok i składać się będzie z transparentnie wybranych przedstawicieli: ogółu mieszkańców, organizacji społecznych, młodzieży, seniorów, przedsiębiorców, sfery kultury i nauki. W skład Rady wchodzić będzie także: Przewodniczący Rady Działalności Pożytku Publicznego, Przewodniczący Komitetu Rewitalizacji, Przewodniczący Młodzieżowego Zespołu Doradczego Prezydenta Miasta. Radę powoływać będzie, w drodze zarządzenia, na kadencję czteroletnią, Prezydent Miasta. Będzie on także zapewniał obsługę organizacyjną Rady.

Zróznicowany skład Rady stanowić będzie dodatkowy mechanizm realizacji Strategii z uwzględnieniem zintegrowanego podejścia. Przyczyni się mianowicie do tego, że różni partnerzy i grupy społeczne będą mieli możliwość bliższego zapoznania z wyzwaniami i sposobami ich przeciwdziałania w dziedzinach, które na co dzień nie leżą w obszarze ich zainteresowań. Pozwoli to na lepszy przepływ informacji, ale też efektywniejszą dyskusję i zbliżanie stanowisk między różnymi grupami społecznymi, o nieraz sprzecznych oczekiwaniach i interesach.

Niezależnie od powyższego założenia możliwe będą też spotkania „tematyczne” członków Rady, w mniejszych grupach, poświęcone szczegółowym zagadnieniom istotnych dla konkretnego grona członków Rady i środowisk, które reprezentują.

Schemat realizacji Strategii Stargard 2030

Corocznie, w ramach prac nad *Raportem o stanie Gminy*, sporządzany jest krótki raport o realizacji celów Strategii, z akcentem na uwarunkowania osiągnięcia przyjętych celów i kluczowych działań. Raport będzie przedstawiany Radzie ds. Strategii do zaopiniowania.

Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Biorąc pod uwagę, że Strategia STARGARD 2030 dotyczy całego miasta i jego rozwoju w najbliższych latach we wszystkich aspektach, racjonalne byłoby uznanie, że wszystkie sektorowe lub częściowe dokumenty o charakterze strategicznym, programowym, wykonawczym, jakie powstały lub powstaną w Stargardzie i dotyczyć będą okresu 2021-2030, należy uznać za dokumenty wykonawcze Strategii. Takie podejście byłoby słuszne formalnie, jednak nie przyniosłoby wartości dodanej. Istnieje wiele takich dokumentów, które muszą zostać sformułowane ze względu na wymogi prawa, a potrzeba ich podporządkowania treści obowiązującej strategii rozwoju miasta jest oczywista. Niemniej jednak uznanie ich wszystkich za dokumenty wykonawcze rozmywałoby obraz z punktu widzenia priorytetów Strategii. Dlatego jako dokumenty wykonawcze wskazane zostaną jedynie te dotyczące zagadnień mocno akcentowanych w niniejszej Strategii, których opracowanie jest fakultatywne lub całkowicie dobrowolne (brak jest prawnego obowiązku ich sporządzenia przez gminy).

Nr	Tytuł dokumentu wykonawczego	status dokumentu	Ogólna charakterystyka
			Uszczegółowienie
1	Plan operacyjny „Zielone Miasto z klimatem”	całkowicie dobrowolny, do opracowania w ramach wdrażania Strategii	<p>Dokument stanowić ma operacyjne narzędzie koordynacji działań na rzecz realizacji wizji zawartej w Strategii STARGARD 2030.</p> <p>Sformułowanie planu ma być nie tylko manifestem znaczenia, jakie władze miasta przywiązują do realizacji Strategii, ale ma być praktycznym narzędziem temu służącym. Jasne jest, że wyznaczone działania nie mogą się dokonać w krótkim czasie. Wartość dodana, jaka będzie płynąć z planu operacyjnego, to dążenia, aby punktowe zmiany dokonujące się w różnych punktach miasta w ostatecznym kształcie składały się na kompleksowe rozwiązanie. Stąd też w ramach przygotowania lub realizacji planu (zależnie od indywidualnych uwarunkowań) wykonywane lub</p>

			<p>aktualizowane/uszczegółowiane będą tematyczne „audyty”, które mają za zadanie „przeskanować” poszczególne dziedziny/zagadnienia na terenie całego miasta i zidentyfikować potrzebę/możliwość działań. Chodzi o to, aby można było je przeprowadzić np. przy okazji innych przekształceń lub inwestycji, co pozwoli na optymalizację wydatków publicznych. Przykładem tego podejścia jest posiadanie przez Stargard całościowej koncepcji docelowej sieci dróg rowerowych i przystosowania dróg do bezpiecznego poruszania się rowerem. Planowane „audyty” lub aktualizacje obejmą co najmniej następujące kwestie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zazieleniania i „odbetonowywania” miasta, małej i mikroretencji, • termomodernizacji, wykorzystania i instalacji rozproszonych OZE (zwłaszcza w obiektach publicznych), źródeł ciepła i energii, • bezpieczeństwa ruchu oraz łatwego i bezpiecznego przemieszczania się po mieście rowerem i pieszo, w tym w aspekcie dostępności i barier architektonicznych
2	Program Stargard VITA!	dobrowolny, do sformułowania na bazie dotychczas prowadzonych działań oraz planu ich rozwinięcia na podstawie Strategii STARGARD 2030	<p>Dokument ma objąć i skoordynować całości działań prowadzonych pod hasłem Stargard VITA!, przy tym wyjaśniając niezbędność podjęcia tego programu.</p> <p>Strategia przewiduje kontynuację programu i jego rozwinięcie, w szczególności w obszarze polityki mieszkaniowej, polityki przestrzennej i mobilności oraz usług publicznych, co uzasadnia ujęcie tych wszystkich zagadnień w jednym dokumencie o charakterze operacyjnym.</p>
3	Polityka mieszkaniowa Gminy Miasta Stargard do roku 2030	dobrowolny, obowiązujący, ewentualna aktualizacja w przypadku pojawienia się nowych uwarunkowań	Dokument nakreśla cele i działania w obszarze rozwoju sektora mieszkaniowego i stanowi odzwierciedlenie kompleksowego i

		formalnych lub sformułowania nowych zamierzeń	<p>priorytetowego podejścia Stargardu do tej problematyki.</p> <p>Zaplanowane w Polityce zadania stanowią kompleksową odpowiedź na zidentyfikowane wyzwania i problemy, przy czym w świetle zamierzeń Strategii STARGARD 2030 pojawia się możliwość ich zintensyfikowania oraz ściślejszego powiązania z innymi priorytetami Strategii, szczególnie w przypadku zaistnienia dodatkowych rozwiązań prawnych lub możliwości finansowych czy inwestycyjnych.</p> <p>Sprawy mieszkaniowe w mieście wiążą się z wieloma aspektami aktywności samorządu terytorialnego i wieloma aspektami życia społecznego. Zadania wyznaczone przez Politykę mają być realizowane przez różne miejskie komórki i instytucje, stąd ważne jest nadanie temu dokumentowi odpowiedniej rangi poprzez bezpośrednie powiązanie ze Strategią.</p>
4	Gminny Program Rewitalizacji Gminy Miasto Stargard na lata 2016 - 2026	fakultatywny, opracowany zgodnie z wymogami ustawy o rewitalizacji, wymagać będzie aktualizacji w związku z nową perspektywą budżetową UE oraz wykorzystaniem dodatkowych narzędzi, w dalszej perspektywie aktualizacja lub uchwalenie nowego programu obejmującego okres po 2026 r.	<p>Dokument stanowiący podstawę prowadzenia zintegrowanych i z udziałem różnych interesariuszy działań na obszarze rewitalizacji, stanowiącym jeden z OSI.</p> <p>Strategia zakłada podjęcie na obszarze rewitalizacji nowych działań, w tym o złożonym charakterze formalno-organizacyjnym. GPR powinien stać się narzędziem koordynacji tych skoncentrowanych terytorialnie działań.</p>

Partycypacja i współpraca

Partycypacja

Strategia rozwoju Stargardu do 2030 roku to dokument, którego filozofia bazuje na otwartości i szerokiej współpracy wszystkich podmiotów i osób zainteresowanych zrównoważonym rozwojem miasta.

Mimo pandemii, w trakcie opracowania Strategii informowano i angażowano do współtworzenia Strategii różne grupy mieszkańców miasta.

Przeprowadzono:

- szerokie ankietowe badanie diagnostyczne w 2020 roku wśród mieszkańców miasta w różnym wieku,
- badanie kwestionariuszowe skierowane do przedsiębiorców zgromadzonych w Stargardzkiej Izbie Gospodarczej,
- wywiady online z przedstawicielami, Stargardzkiej Miejskiej Rady Działalności Pożytku Publicznego oraz Młodzieżowego Zespołu Doradczego Prezydenta Miasta Stargard,
- spacer badawczy (diagnostyczny).

Udział lokalnej społeczności i poszczególnych grup pozwala na trafniejsze zaplanowanie Strategii oraz na zachęcenie aktywnych mieszkańców, organizacji i przedsiębiorców w osiągnięciu celów Strategii.

Zakłada się angażowanie interesariuszy (czyli wszystkich, którzy mogą lub powinni włączyć się w realizację i ocenę efektów Strategii) na wszystkich etapach dziesięcioletniego procesu realizacji Strategii. Oznacza to, że interesariusze:

1. będą zapraszani do udziału w konsultacjach projektu Strategii oraz jej ewentualnych aktualizacji,
2. będą uczestniczyć w Radzie ds. Strategii Stargard 2030, która będzie cyklicznie spotykającym się ciałem opiniodawczo-doradczym Prezydenta,
3. będą informowani o efektach ocen (ewaluacji) Strategii, które będą prowadzone w połowie okresu obowiązywania Strategii oraz po jej zakończeniu.

Co jednak najistotniejsze, interesariusze będą zachęceni do włączenia się w realizację Strategii w ciągu najbliższych 10 lat. Zakłada ona bowiem szereg kierunków działań, których sukces zależy od aktywności mieszkańców, spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych, stargardzkich firm, organizacji społecznych, młodzieży, seniorów, szkół itd. Strategia ma przecież na celu poprawianie jakości życia w Stargardzie i zwiększanie jego atrakcyjności jako miejsca realizacji własnych celów życiowych i biznesowych.

W praktyce to zachęcanie interesariuszy będzie procesem ciągłym i będzie miało różne formy, w zależności od opracowywanych programów i inicjatyw rozwojowych przez Urząd Miejski.

Przewiduje się także wspieranie powstawania i działalności organizacji społecznych (skupiających np. młodzież, grupy zainteresowań kulturalnych, sportowych, działających w sferze ekologii czy zdrowego stylu życia itd.), których działalność przyczyniać się będzie do zwiększania atrakcyjności miasta jako miejsca zamieszkania i związania z nim swoich planów życiowych. Ma to bezpośrednie odniesienie do celów Strategii.

Współpraca

To truizm, ale rozwój miasta nie odbywa się w próżni. Stargard jest bardzo ważnym miastem w województwie (trzecim co do wielkości), działającym aktywnie w ramach metropolii szczecińskiej. Jest jednocześnie centrum rozwoju subregionalnego – stanowi bowiem, jak każde miasto tej wielkości, ważne centrum usług, handlu, kultury czy edukacji dla całego powiatu i dalszych gmin.

Przewiduje się aktywne rozwijanie współpracy terytorialnej:

- z innymi gminami w otoczeniu Stargardu;
- w ramach Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego;
- z miastami partnerskimi: Stralsund, Elmshorn (Niemcy), Saldus (Łotwa), Wijchen (Holandia), ze szczególnym naciskiem na współpracę gospodarczą i edukacyjną;
- w ramach stowarzyszenia Nowa Hanza.

Należy dodać, że dodatkowym ważnym czynnikiem zachęcającym do współpracy na różnych poziomach i w różnych wymiarach jest podejście strategiczne Unii Europejskiej, kraju oraz regionu, wyrażone w aktualnych dokumentach strategicznych (m.in. KSRR, KPM, SRWZ), akcentujące i premiuje partnerskie działania i konkretne przedsięwzięcia.

Pola współpracy terytorialnej Stargardu

Działanie	Opis
<p>Dalsze budowanie silnej pozycji w Szczecińskim Obszarze Metropolitalnym SOM</p>	<p>Działania związane z kontynuacją obecnych i realizacją przyszłych działań inwestycyjnych i nieinwestycyjnych prowadzonych w ramach SOM;</p> <p>Budowanie pozycji Stargardu jako ważnego, aktywnego kreatora rozwoju metropolii</p>

<p>Współpraca z pobliskimi gminami w celu optymalizacji gospodarowania zasobami i zapewniania usług publicznych</p>	<p>Działania strategiczne, programowe i inwestycyjne we współpracy z gminą wiejską Stargard oraz innymi gminami subregionu ukierunkowane na lepsze dla klimatu, budżetu i jakości życia mieszkańców: zagospodarowanie przestrzeni; zapewnianie usług publicznych (edukacja, zdrowie, infrastruktura czasu wolnego i in.) dostęp do dóbr publicznych (krajobraz, bezpieczeństwo, czyste powietrze i in.);</p> <p>Wspólne projekty i przedsięwzięcia partnerskie</p>
<p>Współpraca w zakresie rozwijania atrakcyjności turystycznej</p>	<p>Współpraca z podmiotami publicznymi (np. Zachodniopomorska Regionalna Organizacja Turystyczna) i gminami subregionu i regionu turystycznymi w zakresie budowania i rozwijania marki i produktów turystycznych</p>
<p>Budowa ośrodka ponadlokalnych usług dla południowej części województwa zachodniopomorskiego</p>	<p>Współpraca z regionalnymi i krajowymi instytucjami rządowymi, gospodarczymi, kulturalnymi, naukowymi w celu wykorzystania potencjałów miasta i prowadzenia innowacyjnych wspólnych projektów</p>
<p>Współpraca międzynarodowa</p>	<p>Współpraca międzynarodowa oparta szczególnie o wykorzystanie potencjału bliskości Niemiec;</p> <p>Dynamizowanie współpracy z miastami partnerskimi, zwłaszcza w sferze gospodarczej i edukacyjnej;</p> <p>Aktywne uczestnictwo w organizacji Nowej Hanzy</p>

RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA STRATEGII

Ramy finansowe

Strategia rozwoju gminy miasta Stargard na lata 2021-2030 z natury rzeczy dotyczy wszystkich aspektów funkcjonowania miasta, nawet jeśli skupia się tylko na wyróżnionych zagadnieniach i niektóre kwestie nie są w niej poruszone. Ale nawet działania w tych „pominiętych” obszarach powinny uwzględniać priorytety i cele Strategii, stąd nadużyciem byłoby wyłączenie z jej zakresu określonych tematów i części problematyki pozostającej w kompetencjach władz miasta.

Przyjmując powyższe podejście należy uznać, że ramy finansowe realizacji strategii rozwoju gminy wyznaczają planowane wydatki gminy w latach objętych jej zakresem. W przypadku Strategii STARGARD 2030 należy sięgnąć do Wieloletniej prognozy finansowej gminy miasta Stargard na lata 2020-2035 (WPF) i zsumować dane z lat 2021-2030. Oczywiście należy sobie zdawać sprawę z tego, że WPF nie jest precyzyjnym źródłem, choć nie ma lepszego. Po pierwsze nie może ona precyzyjnie uwzględnić takich niepewnych czynników zewnętrznych jak koniunktura gospodarcze oraz rozstrzygnięcia legislacyjne wpływające na dochody i wydatki samorządu terytorialnego (w ostatnich latach czynnik o wysokim stopniu niepewności i ryzyka). Po drugie nie uwzględnia ona przyszłych środków zewnętrznych, które w okresie obowiązywania Strategii będzie miał możliwość pozyskać Stargard. W szczególności chodzi o środki określane zbiorczo jako fundusze europejskie (FE). Zasady i możliwości ich pozyskiwania, precyzyjne cele, na jakie będą przeznaczane, a także wolumen środków dostępnych dla poszczególnych grup beneficjentów, nie są jeszcze znane, w związku z czym nawet przybliżone ich szacowanie byłoby przedwczesne. Pewne jest natomiast, że wynikające z obowiązującej WPF niższe liczby będą mogły być w przyszłości uzupełnione o możliwość pozyskania (dochody) i wydatkowania (wydatki) środków europejskich. Ich charakter wskazuje, że będą kierowane przede wszystkim na działania wynikające ze Strategii STARGARD 2030.

I tak, szacowany obecnie wolumen dochodów Stargardu w latach 2021-30 to ok. 3 905 mln zł, a wydatków to ok. 3 860 mln zł. Od tej drugiej kwoty należałoby odjąć ok. 32 mln zł przeznaczone na obsługę długu (a więc dotyczące okresu poprzedzającego zakres czasowy Strategii), aby uzyskać kwotę **3 828 mln zł**, którą można określić jako aktualnie szacowane **ramy finansowe Strategii STARGARD 2030**. W ramach tej sumy wyróżnić można ok. 251 mln zł stanowiące

wydatki majątkowe, a w ich ramach ok. 194 mln zł przeznaczone na inwestycje i zakupy inwestycyjne.

Kwota 2021-2030	Wartość
Dochody	3 905 mln zł
Wydatki	3 860 mln zł
Obsługa długu	32 mln zł
Ramy finansowe Strategii STARGARD 2030	3 828 mln zł
Wydatki majątkowe	251 mln zł
Inwestycje i zakupy inwestycyjne	194 mln zł

Źródła finansowania

Obowiązująca Wieloletnia prognoza finansowa dla gminy miasta Stargard na lata 2020-35 wskazuje, że na realizację większych nowych przedsięwzięć i zamierzeń inwestycyjnych wynikających z niniejszej Strategii w znaczącej części niezbędne będzie pozyskanie dodatkowych środków zewnętrznych. Należy przyjąć, że będzie to realne, bo dotąd Stargard uzyskiwał w tym zakresie istotne sukcesy. W okresie ostatnich 7 lat miasto i podległe mu podmioty uzyskały w ten sposób ok. 182 mln zł (26 mln zł rocznie). Nie ma podstaw, aby przypuszczać, że w okresie obowiązywania kolejnej perspektywy budżetowej UE miałyby być gorzej. Zwłaszcza, że cele Strategii STARGARD 2030 silnie współgrają z koncepcją Europejskiego Zielonego Ładu, planowanymi priorytetami nowej Umowy Partnerstwa oraz przesłankami ustanowienia Krajowego Programu Odbudowy. Z tego punktu widzenia szczególnie istotna jest korelacja między celami klimatycznymi UE, a zaplanowanymi w Strategii wielotorowymi działaniami odpowiadającymi na wyzwania klimatyczne. Oprócz mechanizmów pozyskania środków europejskich Stargard korzystał będzie także z innych źródeł zewnętrznego finansowania (bezwrotnego i zwrotnego), a paleta takich możliwości powinna się w nadchodzących latach poszerzać. Szczególnie istotne w tym kontekście wydają się środki finansowania polityki mieszkaniowej, w tym zwłaszcza społecznego budownictwa czynszowego. Przygotowanie nowych przedsięwzięć pozwoli efektywnie wykorzystać nowe i uelastycznione mechanizmy finansowe zawarte w ostatnio uchwalonej ustawie o zmianie niektórych ustaw wspierających rozwój mieszkalnictwa.

Niezależnie od dostępności zewnętrznych środków dotacyjnych i pożyczkowych Stargard powinien rozwijać kompetencje w zakresie pozyskiwania prywatnych partnerów do realizacji przedsięwzięć, które bezpośrednio lub pośrednio służyć będą celom zawartym w Strategii STARGARD 2030. Obejmuje to także formułę PPP, która przy odpowiednim zdefiniowaniu przedsięwzięcia oraz podziale zadań i ryzyk przynosić będzie miastu i jego mieszkańcom spore korzyści, nie tylko w wymiarze odciążenia budżetu miasta od kosztów, które poniesie partner prywatny. Zgodnie z zamierzeniami Strategii poszukiwane będą w Stargardzie potencjalne lokalizacje i typy przedsięwzięć dla tego typu partnerstw.

Poza PPP, przewiduje się rozwijanie innych innowacyjnych modeli realizacji i finansowania przedsięwzięć i projektów, opartych na partnerstwach publiczno-publicznych czy, publiczno-społecznych.

MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII

Monitorowanie - oczekiwane rezultaty planowanych działań

Oczekiwanymi rezultatami planowanych działań będzie poprawa sytuacji w danej sferze, której dany kierunek działań lub działanie dotyczy. Część rezultatów będzie możliwa do opisanie ilościowo (np. liczba organizacji społecznych w mieście), część zaś tylko jakościowo (np. jakość życia czy stopień odporności miasta na zmiany klimatyczne).

Monitorowanie Strategii odbywać się będzie w cyklu rocznym i jego głównym zadaniem będzie dążenie do jednoznacznego określenia, w jakim stopniu osiągnane są cele strategiczne Strategii.

Wskaźniki monitorowania celów strategicznych Strategii - oczekiwane rezultaty planowanych działań

Cel	Główny wskaźnik	Oczekiwana zmiana	Wymiar
CEL 1: PRZYJAZNY STARGARD	Liczba mieszkańców miasta	rosnący	społeczny
	Odsetek mieszkańców w wieku produkcyjnym	rosnący	społeczny, gospodarczy
CEL 2: GOSPODARNY STARGARD	Liczba podmiotów gospodarczych działających w Stargardzie	rosnący	gospodarczy
	Liczba/wartość projektów inwestycyjnych i nieinwestycyjnych realizowanych z udziałem funduszy zewnętrznych, prywatnych lub społecznych	rosnący	gospodarczy, społeczny, przestrzenny
CEL 3: ZDROWY STARGARD	Liczba przedsięwzięć dotyczących budowania odporności na zmiany klimatyczne	rosnący	przestrzenny, społeczny

Zestaw wybranych wskaźników wykorzystanych m.in. w normie ISO37120, obrazujących jakość życia w mieście:	malejący	społeczny
• Odsetek mieszkańców miasta żyjących w ubóstwie	malejący	społeczny
• Odsetek osób zatrudnionych na pełny etat	rosnący	społeczny
• Stosunek liczby uczniów do liczby nauczycieli szkół podstawowych	malejący	społeczny
• Średnia długość życia	rosnący	społeczny
• Liczba lekarzy na 1000 mieszkańców	rosnący	społeczny
• Liczba personelu pielęgniarskiego i położniczego na 1000 mieszkańców	rosnący	społeczny
• Liczba metrów kwadratowych publicznej zewnętrznej przestrzeni rekreacyjnej na mieszkańca	rosnący	społeczny, przestrzenny
• Liczba kilometrów systemu komunikacji miejskiej na 1000 mieszkańców	rosnący	przestrzenny
• Roczna liczba podróży transportem publicznym na mieszkańca	rosnący	społeczny, przestrzenny
• Odsetek osób dojeżdżających do pracy z wykorzystaniem innego sposobu podróżowania niż samochód osobowy	rosnący	społeczny, przestrzenny
• Kilometry ścieżek i pasów rowerowych na 100 000 mieszkańców	rosnący	społeczny, przestrzenny

Coroczny Raport o stanie miasta (sporządzany na podstawie przepisów ustawy o samorządzie gminnym) zawierać będzie informacje o stanie osiągnięcia celów Strategii. Informacja ta (rozdział w Raporcie o stanie miasta) przedstawiać będzie:

1. stan ww. wskaźników wraz z wnioskami,
2. informację o realizacji poszczególnych kierunków działań Strategii;
3. informację o najważniejszych działaniach, przedsięwzięciach i projektach zrealizowanych w danym roku, związanych z osiągnięciem celów Strategii.

Informacja ta będzie przedstawiana do opinii Radzie ds. Strategii.

Ewaluacja

Ewaluacja (czyli ocena) to cykliczne działanie, którego celem jest:

- szerokie i pełne określenie stanu i wdrażania Strategii i uwarunkowań tego procesu,
- wysnucie wniosków dotyczących ew. modyfikacji treści Strategii lub sposobów jej wdrażania.

Ewaluacja Strategii STARGARD 2030 odbędzie się dwa razy, będzie to:

1. Ewaluacja *mid-term* (czyli w połowie okresu obowiązywania Strategii) – przeprowadzona w I połowie 2026 roku,
2. Ewaluacja *ex-post* (po zakończeniu realizacji Strategii) – przeprowadzona w I połowie 2031 roku.

Wnioski z ewaluacji *mid-term* powinny być podstawą „strategicznej refleksji”, dotyczącej m.in. efektywności systemu zarządzania realizacją Strategii.

Wnioski z ewaluacji *ex-post* będą zaś służyć przede wszystkim trafnemu określeniu kolejnej strategii miasta.

